

UNIVERSITÀ DELLA CALABRIA
DIPARTIMENTO DI LINGUE E SCIENZE DELL'EDUCAZIONE
LABORATORIO DI ALBANOLOGIA
UNIVERSITETI I KALABRISË
DEPARTAMENTI I GJUHËVET DHE I SHKENCAVET TË EDUKIMIT
LABORATORI I ALBANOLOGJISË

Opere di Francesco Antonio Santori

a cura di

Vincenzo Belmonte

FRANCESCO ANTONIO SANTORI

K A L I M E R E

prë gjith të Diellat e të Kreshëmëvet.

Rrufihen mirakulit më të mbëdhënj të Zotit Krisht

1. KALIMERJA e të Diellës të Pār

Shkretia, Agjërimi, Tandacjona.

Xën'je me mäll e mban'je prë sinjäll
ndë trū të shkruor e mos të jët harruor
çë bëri Zoti Krisht të na porsij
kūr bashk me në dhuroj, shërbej, gjëllij.
Vate me Shpirtin Shëjt ndë shkretī 5
ku agjëroi për katër javë o trī.
Prana çë mbeti ashtu për katërdhjet
dita, më pati ū. Djalli u gjet
atje e zū t' i thoj: "Ndo është vërteta
se ti jë i biri i Perëndīs, ni jeta 10
të gjegjën ndë sa thua. Po thuaj ani
të bënen buk gjith këta gūr ati,
se ashtu ti hā e merr fuqī gjagjē
e Prindin tënd buftōn e nderën më".
Moj Krishti ju përgjegj: "Me bukën vet 15
njeriu së mbahet e gjëllin ndë jet,
se fjala e tīn Zoti më i sosën,
me ligj e mbjōn e me urtrī e ngosën".
Djalli së ndijëgoi shërbesin dreq
e deshi t' e prëvoj me një të keq 20
bëme djallishte e mbal një qish e qelli;
ndë vend e la, ngaha më dukej thelli.
Prana m' u vū t' i thoj: "Ndo i biri jē
i Perëndīs, trëmbime ti së kē.
Gramisu këtje posht pa u cënuor, 25
pëse ti dī se prë Mesīn qe shkruor
se vinjin Ęngjëlit e të marrën e s' bie
gjakūn me këmb o te ndonj gūr me krie".
E Krishti pruor atij: "ˆ shkruor edhe
te livuri shëjt (e ti ng' e hape atje!): 30
'Më shūm se së të perqet mos ghuxo
e tëndin Zot Theos mos e tando".
Ahiena Djalli e muor mbë vetëhën
e, qellur mbi një mal ka shihij dhën

sa ish i gjër e rregjërīt çë kīsh, 35
i thoj: "Ti ndë më gjejiën, bënj të dīsh
se gjith këto të jap, ndo ti përtrolle
e më adhorōn". Kuj Krishti: "Ngaha dolle,
Satān? Përtrollu ti! Harrove, o çot,
sa pē ndë qiell e sa je Shkruomja thot? 40
'Ndero Zotin Theos e adhoroje
e shërbeje me zëmër e mos harroje!'.
Ik atidreqa poka e priru prapa
ndë Pis, se prë kt' hër derën t' e hapa".
Ahiena Djalli u trëmb e ng' e tandoi 45
tutje, po vetëm e la e fluturoi.
E njize mose ëngjël u poshtuan
se t' e shërbejin e me të qëndruan
t' i bëjin ndër e shëjte shokëri
njera çë deshi ashtu Zoti Mesī. 50

Mbarimi

2. KALIMERJA e të diellës të dit

Ndërruomja e Krishtit tek mali ji Taborrit

Zonja, bulër e zotra, mirrni vesh,
si kūr t' ishit ndë qish përpara Mesh.
Ju thomi një storī pjonu harë,
storī je shëjte çë vëlën një dhë.
Ju thomi si Zot' īn një ditë me të 5
më muori trī dhishipuj e jo më,
e vate bashk me ta ndë maj i lārt
të parkalesij t' Ān e u përlārt
me nj' bëme keq të mādhe e thavmasore,
se ndë njëmend po bëri bardhullore 10
faqen e tij, e ndritij po si dielli,
e drits e tij shkëllqej prë mbaru qielli.
Një rē je bardhullore m' e pushtroi,
të veshurat i zbardhi e je buftoi
si mal ngrakuor me bōr ku dielli jep, 15
e drita e rrethulloj e i bënej sqep.
Alartaz dil një zae çë keq bumbloj
ndë llaka e male, e trëmbij e po thoj:
"Kī është i Biri jīm kuj desha mīr,
ndë zëmër e pata se më qe mbë hīr. 20
Gjegjni sa thot e bëni sa po bën,
e hīrt e urtëria kurraj ju lēn".
Pa ditur se si vate, nd' at njëmend

Elliu e Mojsesi nd' atë vend u fanarosëtin e me Zotin Krisht mënuan e ligjërojin mikërisht.	25
Ahiena Pjetëri muor të thonej Zotit, tue folur si njeri namesa motit: " O daskal, ndë t' pëlqën, më duket mir të rrimi ndë kt' vend aq i dëlir.	30
Bënjëmi këtu trī gjera shatorë, një Zotërsate, një zotit Mojsë e një'tër Elliut; e na si shërbëtör qëndronjëmi e ju shërbenjëmi prë ndë dör".	35
Moj tuke thën ashtu aq i shkëlqeu Mjeshtrit faqja sa dritën rrëmbeu dhishipujvet e trūt, e bën e rān me çër për dheu, e di Profetët vān.	40
Kūr Krishti pra i thërriti e shtuora u ngrën, të vetëm daskalin, si më pār, e gjën, i cili thoj atire: "Mos källzoni sa pāt, ndo se të shihni nëng rrëvoni të ngjallur prë vet'hën ka të vëdekurit të birin e njeriut, cili hekurit tas çajti të vëdeqes tramaksore e ndriti gropën ç' ish je zezullore".	45
Dhishipujit cjudhitur mbetin qet e nga Taborri u pruortin katër vet, Pjetëri, Japku, Janji e Krishti, e vān ndë vend ka nistin e ku shokt i lān.	50

Mbarimi

3. KALIMERE JE TRET

Vangjelli i së Diellës të tret

Duoni t' e xëni ju çë rrini ati, te kī pëllas i lārt si e kā nj' Alli, çë bëri Zoti Krisht ndë Ghallillë, dejtit mbatān, ku vate, e një llojë sëmürmish vej me të, t' ishin shëruor lavomashit me k' ishin të lakuor.	5
E Krishti kūr rrëvoi ndë Tiberi, u gjënd me ata njerz ndë një shkretī ku mbetin prë trī dit e s' desh t' e lëjin, me gjith se prë të ngrën s' kishin e gjëjin gjagjë prë nd' ata gūr e nd' ato shura, ku është e that, ndë vende gjith, natura.	10

Mbero, njera çë Krishti atire foli, qetisi barku e ūt për mëngu doli të bën t' e ndiejn. Moj, sa Krishti qeti,	15
të fōrt duolltin përpara e uri e jeti. Krishti m' e njohu e pati lipisī se dhurojin me të nd' atë shkretī, e thoj Fëllipit: "Si të bënjëmi ani të hān këta të mjër çë jān ati	20
trī ditshi dekur urit? Më shpëllqën e kām ndë zëmër një të rēnde pēn! Nd' i thëfça: 'Ecēni, mblidhi ndë shtëpia' udhēs qëndronjin, se m' i zē zalia".	25
E Fllipi ju përgjegj: "Çë mūn të bënjëmi, se me diqind dhukat mëngu ng' arrënjëmi t' i ngosëmi vet me buk, e mëngu i kemi, se ndë shkretī, llarghu ka hora, jemi". Tuke thēnur ashtu, Ndreu m' u qas e thonej Zotit, kūr i vate pas:	30
"Daskal, ndë këta njerz gjëndet një djal, i but si qëngj e i ëmbël si mjal, i cili kā ndë trast e ndë karçele ca pishq e jelpëtare pes kravele, e do t' i jap. Moj çë të jēn ata	35
ndër aq çë jān këtu?". Po Zoti tha: "Le t' ulen gjith për trolli, si kūr jān ndë triesa ku bulērt e qofshit hān". E pishqit e kravelet i bekoi, e hēngërtin gjith, e buka ashtu mburoi,	40
sa thelashit qëndruome dimbëdhjet shporta më mbjuan, e gjith njerī u gjet i ngosur sa sē ndiej më ēt o ū. Moj kī mirakull kūr ndë hōr u xū, bumblloi ndë vende gjith e laudhojin	45
Zotin ç' e bëri e gjith po dishërojin t' e kishin afēr po si āt e krē, t' i dreqëtoj e se t' i vënej rē. Mbajtin kuvend t' e bëjin rregj e andaj vejin t' e mirrjin. Krishti, çë kurraj	50
deshi harōm, kurora e rregjēria, njinje shpëtoi e iku nga shkretia e vate ndë një vend, i lez e qet, ku ndēnji sa i pëllqeu vetēm i vet. Kūr moti prana ju buftua dëlīr,	55
pruori ndë hora se të bënej mīr.	

4. K A L I M E R E je IV

Zoti Krisht nxier shpirtin e huoj
ka një i verbër e i vuvur e je shërōn

Ndo se shërbiset çë të mira jān
ndieni me māll, e gjak edhe ju kān,
nani ndë sa ju thomi vëni rē
mbë kalimere çë ju siell harē.
Krishti, çë bëj mirakul si kūr luoj, 5
më nxirij ka një burr shpirtin të huoj;
e burri ish ji verbër e pa fjal,
e s' dij se Zotin Krisht e kish ndë tal:
andajna nëng i truhej e ng' i lipij
shëndën e dishëruome të ja jipij. 10
Moj prana, kūr ç' i duolli shpirt' i zī,
e foli dreq e njohu ai njerī,
nje u përgjunj e Dhaskalin laudhoi,
i puthi këmbt e t' Ëmzën bekoi,
ç' e gjenerosi je ndë prëhër e suolli, 15
po të leftroj sa njerz gjënden te truolli
të lidhur ka mbëkata e të xarrisur
ka djalli, çë gjith jetën duoj të grisur.
Njerzit ç' e pān, sa īn, thojin edhe
se keq e larëte kjo bëme qe, 20
e Zotin Krisht hirisjin e laudhojin
e njih'jin prë Mesī e je adhorojin.
Pjeqve të Sinaghōghs e Farisive
shërbesi së pëllqeu, e thān të dive,
populit e burrit i shëruor: 25
"Çë thoni ju, çë veni tue kujtuor
një bëme magharishte? Nëng ndijgoni
se atë njerī e qellën lārt dhimoni,
e shpirtërat i nxier me Bellxebūn
ç' e ndihën e nëng e lë të vet gjakūn? 30
Kī u mikros me të, ç' ě qefallī
ndë Pis, e bēn me të sa do e dī".
Po Krishti me di fjal gjith i çotjasi,
pra çë mallixjen e kallun'jen masi;
e thoj atire:"Ç' ěshtë urtria çë kini, 35
ndo mëngu mīr atë çë thoni dini?
Ndo Bellxebui e zēj me miqt e tij,
ai prë vetëhën ndë truoll e shtij
të sijën rregjērī e s' mūn të rroj
si zot, e mīr o lig të mëretoj! 40
Moj kūr ka Djalli u tha se pati mīr
njerī e rroj te jeta shūm dëlīr?
I ligu piell të ligën, ka i miri

na vjën të mīrt e pasitea e hiri!
Ndo bënj mirakul u, vetëm i bënj 45
pëse fuqīn mbë vetëhën e gjënj
e mbë fīm Āt, cili më jep sa dua,
se mīr më deshi e semre qe me mua
me Shpirtin, po si është edhe nani,
andaj se bëra e bënj si deshi ai, 50
e nëng më la një kred e nëng më lë,
e s' mund e bëj ndo se t' e duoj. Na gjë
së kemi të ndarisht, e një duanī
patim e kemi, prë sa rrōn e rī
e moti e qielli, e më tutje, sa ju 55
nëng e ndijgoni, edhe nd' e thojnja u!"
Ahiena Farisijt i thān: "Ti jē
samaritān e ngrah Djallin e kē!".
E Krishti ju përgjegj: "U i djalluor
së jām; po vete lexhën tue buftuor 60
e vërtetën atire çë t' e xën
kān māl; e kush ng' e do qëndrōn i lēn
ndë errëtīn të mbëkatjes, po si ju
çë thoni shtrëmbur drejtīn çë bënj u
e ujt e thirrni zjarr e ditën nat 65
e qiellishten hīr thoni mbëkat.
U mbë vërtet ju thōm edhe një hēr:
e bëtīt keq të ngusht udhën të gjër;
andaj nani s' mund ecēni, se ndë gjēmba
ju shqiren tīrqit e ju shpohet kēmba!". 70
Thēn këto fjal, u sheh vetēm për ta
çë nëng e deshtin e mbë t' errët i la,
pëse të ligjēt vejīn tue kërkuor
t' e zëjīn e t' e vritjīn, pa u zbuluor.
Ai Krisht ç' atire u sheh çë nëng e deshtin, 75
e shatīn, e dhunuan e je përqeshētīn,
juve, ç' e lusēni e duoni, dhëftīt drit
e ndēr e hjē prë mot e vitēvit,
shëndet, bēgatērī, paq e harē,
e bīl e nipëra, prë sa rrōn kī dhē; 80
prana te jetra gjēll një stoneōn
hajdhīshi, çë së lodhën e lumbsōn.

Mbarimi

Jesu Krishti shërôn një i verbër që kūr leu

Hapëni derën, zonja të shtëpīs e zotra e mbaru gjind të shërbëtrīs, e mirrni vesh, se arrūm të ju këndonjëmi një kalimere e të ju agëzonjëmi, tuke rrëfier një bëme thavmasore	5
çë bëri Zoti Krisht e lartullore, ashtu që bumbllisoj po si bumbllisën mali, ndë gjëma e tundën e skotisën. Një dit që vej Zot' in shokuor ka gjind, llojë po mbë mijār, jo se mbë qind,	10
një burr i verbër që [ç'] kūr leu thërritij e lusij Zotin Krisht po të m' e ndritij. Po gjindja prap e shpitij, e njeri së kish gjë karitat pr' atë të zī.	15
Moj Zoti Krisht e gjegji e u qëndrua e thoj atij: "Pëse thërritën mua?". E i verbëri u përgjegj: "O Zot i mīr, po ruoj se jām i verbër e nd' errësīr!	20
Donja të shihnja dritën e harën, çë jetën bukurôn e mbaru dhën!". Ahiena Zoti Krisht pushtiti e bëri një nguend me bot, i liejti sīt e tëri të verbërin i mjër, e bën e pā dritën që lusij. Moj kjo mbëdhā	25
bëme bumbllloi ndë vende gjith e ndër i bënej Zotit [t]jën të lart e t' gjër, e shūm i kishin bes, e je laudhojin, Profēt i mādih, Mesī vërteta e thojin. Moj Qefallij e të Judhive u fritin prë mbidhje, e nje të verbërin thërritin	30
të xëjin po si vate e nd' ish vërteta pa dritën e sive, ndë sa qe te jeta, e nëng i patin bes, e prindët edhe thërritin, e gjërīt e miqt atje. Po gjith me një penxjër e me një zā	35
i thān: "U lē pa drit, ni dritën kā. Na s' dimi kush ja dha. Kë e shëroi e dī më mīr, ç' e pā e je shënoi". E pjejtin e pameta i verbëri tha: "Çë duoni që më pjeni gjith këta?"	40
Mos kini māl të jini edhe ju dhishipulit e tij, që thoni ashtu?": "Kush është ai që thua se sīt të hapi? Thuoje ni, thuoje dreq, mjekër cjapi!	

Thuona: çë të ndjet ai njeri, 45
 cili shërbën të shtun, e bën dhunë
 lexhës të tîn Zoti? ". "Mua më ndjet
 - përgjegji Qellidhoni - një Profet
 i mād̄h e keq i drejt e shūm ji mīr,
 cilin Theosi e gjegjën si një bīr. 50
 Ndo ish ji lig po si je duoni ju,
 së bëj atë çë bëri mua kështu,
 të bë të shihnja, e mbë vërteta shoh
 e prë njeri mirakulōr je njoh,
 e burr i shëjt e mbanj, se Theos' īn 55
 së gjegjën ata, cilët mbëkata i nxīn.
 E kūr u tha mbë dhē se ndonjeri
 bën e pā dritën një çë leu pa sī?".
 Ahiena Farisejt e Qefallit
 u ngrohtin e me zjarr mbrēnda ndë sīt 60
 kanosētīn Qellidhonin e je shajtin,
 e nëmtin keq e sinaghoghs e ndajtin:
 "Çë thua ti, burr pa trū, pjono mbëkat,
 gjith i kondrepsur prë sa gjēnde i gjat?
 Mos thirtim tij këtu të na mbësonje, 65
 të na porsinje e të na dritësonje?
 Ik atidreqa e gjëj një lexh të rē
 me atë çë thua se të shëroi. Për nē
 sosën sa tha Mojsesi, me k' sa rronjēmi
 dhishipuj duom të jemi e t' e nderonjēmi!". 70
 Më vate Qellidhoni, moj pameta
 përpoqi Zotin çë m' i tha: "Vërteta
 ti mbān se ai çë të shëroi e ndriti
 është ai Mesī çë Davdhi lusi e priti
 e gjith Profetët ju e kujtuon e aksētīn, 75
 e prindët e tēj se kā të vīnj ju taksētīn?".
 Qellidhoni, me çēr ndë dhē përmisur,
 përgjegji tuke qajtur e i skotisur:
 "O Zot, u të kām bes, moj besa ime
 ngë sosën, mos e ndihën me hirime. 80
 Ti, Zot, e ndihe e bën të mund ndijgonj
 kush jē, e të t' dua e të t' laudhonj
 prë sa të rronj e të gjëllinj ndë gjëll;
 pra te Parrajsi, të t' shoh, më qëll!".

Mbarimi

Zoti Krisht profetixōn një grua samaritane

Nani çë hitim na te kjo shpī
 duom t' e këndonjëmi një je rē storī
 si zonjës të shtëpīs, zotit edhe,
 t' e xën e t' e këndonjin shūm tutje;
 e, tuke i lutur një gëzīm të gjere, 5
 thomi shëndet e mīr mbë kalimere.
 Fānmiri Zoti Krisht, kūr qe me nē
 si burr e si Theos mbi këtë dhē,
 te kī, tek ai vend po vij e vej
 të njerzit mund sallvoj, e shūm shërbej. 10
 Një dit vate ndë hōr të Samarīs;
 i lodhur e i dërsitur vapëtīs,
 afër një puci, të mirr frīm, u prē
 e pritij se të bëj miri gjagjë.
 Atje, të mirrij uj, një grua rrëvoi 15
 e Krishti prë të pīr uj i kërkoi.
 Po gruaja, ç' ish me zëmër pak mburuome,
 përgjegji je cjudhīr e je hunduome:
 "Si vete çë ti, burr, po lipën mua
 të pīsh, e dreq e njuh se jām një grua 20
 samaritane, e dī se me Judhīt
 kemi të ndara zëmrat e shtëpīt,
 e mīr s' u deshtim me Judhīt kurraj?".
 Po Krishti ëmbëlisht përgjegji asaj:
 "O grua, ndo dinje ti kush lipën tij 25
 një pikëz uj, ja lipnje ti atij!
 Se ujët çë të jipij të shëroj,
 kurmin të ngrij e shpirtin të sallvoj;
 për sa gjëllinje sē të vij më ët,
 ambnīme trashigonje e me shëndët!". 30
 "Ti një nekue s' e kē t' e marrç, e thua
 se gjithve jep të pīn, si takse mua?
 Jē thomse ti më lārt e më i mādth
 se Japku, ini Āt, çë kish nd' aradh
 një puc e mūn të jipij kuji duoj 35
 të pij, jo ti mbero ç' arrēn i huoj?
 Ndo pra vërteta ujët çë ti thē
 gjëkūn, pri s' afër, ndë ktë vend e kē,
 ëme, t' e pī, një pikëz e të shuanj
 etin çë kām e mos shëndēn të bjuanj 40
 tue vatur e tue ardhur ka kī vend
 ka dita e pa mos një kred abjend!".
 E Krishti t' e përgjegjij gati u gjënd:
 "Rrango ndë hōr e thirr burrin e tënd,

të pini bashk ka ujët që ju jap!". 45
 Po gruaja ju përgjegj e thonej vrap:
 "Së kām u burr e cilin të thërres?".
 E Krishti thoj asaj: "E kē me stes
 këtë që mbān e njetër pes i pate
 e kī ng' është iti!". "Popo, që ndonate! 50
 - thërriti gruaja -. Po si njoh, ti, Zot,
 jē një Profet që nëng u pā ndonjë mot!
 U xura se qe thēn mbē profexī
 se neve kā t' na vinj Zoti Mesī,
 i cili është i ūrt e shējt shūm, 55
 Profet që dī sa shūrza kā një lum,
 e mōn që vate e motin që të vinj,
 e zbardhën dheun si pihūr mbē fīnj.
 Po thuojme ti nani, thuojme ndo jē
 Mesia që presēmi të na vinj ndē dhē!". 60
 E Krishti ju përgjegj: "U që të fjas
 e Zēna jām që mos një hēr u mas
 me mōn o mūn të maset". Vate ah'jena
 gruaja ndē hōr e thoj këtëj e atena:
 "Rrējdhni vrap! U ndodha një njerī, 65
 që gjith sa bëra të fshehur dī
 e sa më kallëzoi koditi dreq
 ndo se qe mīr, të shtrēmbur o të keq".
 U tundtin po sa ishin burra e grā
 e vān të gjëjin Krishtin, cili pā 70
 se duojin të vërtetën e zbuloi
 atire kush më ish e ligjëroi
 me ta ca mot, e bēn e patin bes
 për hirën me k' i ndriti, jo prē pjes
 të gruas që i thërriti, ashtu sa thān 75
 asaj që mirrij vesh atje mbē nj' ān:
 "Na kemi bes jo për sa ti na thē,
 moj se për vetēhēn na vumi rē
 ndē fjal që na rrēfiejti e neve tha,
 cilat njera nani ng' i gjejtīm na. 80
 E njohtim se vërteta kī njerī
 ē Zoti që qe taksur prē Mesī".

7. KALIMERE je VII

Zoti Krisht ngjallën Lazarin i Betanies

Via, mirrna vesh, o zonja nikoqire,
 se t' e këndonjëmi tij edhe këtëre,
 që kē ndē shpī, një bukur kalimēr
 prē sonde që erthim na te jotja dēr.

Me shëjtin Lazar, Martën e Marīn, u deshtin mīr, e vej t' i gjëj Zot' īn ca hēr e nd' atë shpī haj e pushoj e flitij e shërbise shëjte i thoj.	5
Një hēr mbero çë ng' ish ndë Betanī Krishti, më rā sēmūr Lazar' i zī.	10
Të motërat kūr pān e njohtin dreq se i vëllau nd' atë sēmund u ngeq, duojin të kishin Dhaskalin prë rrëz të ja shëroj e t' i levroj me njëz	15
ka bëmazit e tij mirakulore, e dijin se ja bëj e s' thonej jore.	15
Po Dhaskali rrij llarghu e ato u hejmuar e prë dhëmbime u vrān e dhipulluan.	
Zoti, çë gjithësej sa bëhej dij, thërriti nje dhishipujit e tij	20
e i thoj: "Lazari fjë, vemi t' e zgjonjëmi e të hejmuorat motëra t' i levronjëmi!".	
Thënur ashtu, ndë Betanī pameta poshtoi, se të levroj ato të shkreta të motërat e Lazarit. Arvuor,	25
përpoqi Martën, çë, me lesh lëshuor, venej te varri, se të qaj të vllān me miq e mike. Kūr Mjeshtrin pān, Marta thërriti: "O Zot, nd' inje këtu, së venja take thirr, tue qajtur u!	30
Lazari diq, kuj deshe mīr, e na të varfëra qëndruom çë kūr na la".	
E Krishti thoj asaj: "Iti vëllā, ndo ti kē bes, t' e thōm, ngjallet papā".	35
Po Marta thoj atij: "Mos u ng' e dī se ndë Judhix përngjallet gjithnjeri?".	35
Ahiena arrū Maria e foli edhe si Marta Zotit [t]jën, e vān ku qe i dekuri varrisur, e po duoj pri s' afëri të m' e shihij e t' e ruoj,	40
e thonej: "Nxirëni gurin ç' e mbulōn!". E Marta ndokij: "Zot, vërrōm dërgōn! Jān katër dit çë dergjet mbrënda ati e qejbet, kije bes, qejbet nani!".	
Moj Krishti thoj asaj: "T' e thash se sheh dhoksën e Perëndīs, e ti ngë njeh sa dua të thōm u tij?". Ahiena Zoti u vrë ndë faqe, si më vrëhet moti, e qajti e u skotis. Prana thërriti	45
Lazarin ndë gjëll e ndënji e priti	50
një kred, e prë së riu thërriti e rënd, e Lazari shpëtoi si mbrënda u gjënd:	

po si ka thelli nd' uj një fillith kasht
 më hipet lart, ashtu më duolli jasht,
 i lidhur si ndë këmb edhe ndë duor 55
 e me sandōn i ngjeshur e i pushtuor.
 Sa gjind ishin atje gjith u trandakstin
 e përpara të dekurit tramakstin.
 Lazari, pjono gjëll, shëndet e hjë,
 levroi të motrat e m' i mbjoi harë. 60
 Mirakulli ji bër gjëmoi, gjëmoi
 prë nd' ato hora e me cjudhë ji mbjoi,
 jo vetëm Betanin e Ghalillën,
 po Jërsallimin e për mbaru dhën,
 sa gjith më e rrëfiejn e je thojn 65
 e Zotin ngrëjin lart e dhokësojin.
 Moj Farisijt' u zëmëruan e vān,
 bëtin kuvend e te kuvendi thān:
 "Nd' e lëmi se të bënj këtë njeri,
 është e gramisur jona rregjërī! 70
 Ndë duomi paq e gjëll, mīr e shëndet
 na gjith, kā të vëdes kī burr i vet".
 T' e zëjin e t' e vritjin këshilluan
 e një ç' e tradhizoj, pa dashur, çuan.
 Të zënur, mbal një kriqe bën e diq, 75
 e ai, tue dekur, i thërriti miq.

Mbarimi

8. KALIMERE je VIII

Krishti tek luca e Qishës të Jerusallimit

Qisha e Jerusallimit, madhja qish
 të dheut, prë ndë tal një luce kish,
 teku, kūr tundej ujt e trubullohej,
 ndo lahej një i sëmūrm njinje shërohej,
 cilado ish sēmunda çë m' e lidhij, 5
 se ujt e saj mirakullōr e zgjidhij.
 E ndën ato kullona ç' e mbulojin
 sëmūrm të ndrishe shortashi lëngojin
 e pritjin kūr të tundej ujt e vejn 10
 kush më njëhere mundij, e rrëmbejin
 ashtu shëndën. Po vet një i meruor
 i ghroç e gjith me llebër i mbuluor
 mbeti te vendi prë trīdhjet e tet
 vjet, e një njeri vetëm ng' u gjet
 t' e vënej mbrënda nd' uj, e hij përpara 15
 atij nj'etër e dīl me misht e lara.

Një dit rrëvoi atje Jesusi e, p̄ar
të murgun çë më dergjej i pal̄ar,
e piejti: "Ka sa mot l̄engōn ati?".

Moj, tuke u dh̄embur, ju p̄ergjegj ai, 20
me zae bragharme e pa një cik fuq̄i:
"O Zot, nd' e thōm, n̄eng e k̄a bes njer̄i.
Tr̄idhjet e tet vjet k̄a çë l̄engonj
af̄er sh̄endets e po s̄e mund arvonj
të hinj tek ata uj! Pr̄e vet̄eh̄en 25
u s̄e mund vete e para meje ngj̄en
kurmin e tij ndonj'et̄er e u me m̄all
q̄endronj, po jo i dekur, jo i gj̄all.
U truejta kush e d̄i sa njerzve, e një
s' u gj̄end i gatur të më b̄ej k̄et̄e 30
p̄ellqeme lezullore e të më hij
te luca sh̄endetare, e qind e mij
m̄e th̄an se jo, e i l̄enur e i l̄erier
ka gjith, p̄er sa dhurōnj s' ē me u rrufier".
Krishtit i ndoti keq, e lipisj̄ar 35
u qas, e muor p̄er dorje e i tha: "Pa l̄ar
tek ujt, mund sh̄eroheç. Ngreu e mirr
shtratin e t̄end e ngit, pa fare thirr
pr' at̄e çë të qe b̄en". E nd' at̄e h̄er
gh̄eroçi u gj̄end i drejt e lef̄et̄er 40
ka llebra e, marrur shtratin, tas udhisi
t̄e vej. Po njerzit çë m' e p̄an se nisi
me shtratin ngrah, thojin se qe sh̄eruor
pa lajtur e ka llebra i lefteruor
ka Zoti Krisht. Njinje rranguon Judh̄it 45
e pjeqt e sinaghoghs e Faris̄it
e të sh̄eruorin keq e r̄end ḡërtojin
tuke kanosur e me nx̄err i thojin:
"S̄e d̄i se ēsht e shtuna kjo dit,
e shtratin more ngrah! Po nani prit 50
t̄e h̄iç nd̄e sinaghogh, burr i mallkuor,
çë skandalepse pupulin! Nd̄e duor
k̄e stes̄en çë ti b̄ere. Mosnjer̄i
t̄e shtun̄en mund sh̄erb̄enj, e ti e d̄i!".
E burri ju p̄ergjegj: "Ai çë b̄eri 55
mirakullin e kurmin mua më t̄eri,
ai më tha të mirr̄enja shtr̄an të venja
ku më p̄ellqej, e mundnja mos t' e gj̄enja?".
E ata: "Kush ē k̄i burr çë k̄a fuq̄in
t̄e lidhinj e të zgjidhinj sa Zot' īn 60
na tha p̄er Mojsesin, e sh̄erb̄en
t̄e shtun̄en, si k̄ur lexha ng' i p̄ellq̄en,
çë suolli ai Profet ka mali i lart,
shkruome nd̄e ḡur të nḡurt e jo nd̄e kart,

të bën të ndijëgonjëmi se njeriu së mūn ndërronj sa nga Theosi biu?".	65
Ahiena Krishti u bë përpara e thoj: "O njerz të rrem ndë zëmër si ndë goj, ndo bie një kā ndë puc, ng' e nxirni ju të shtūn edhe? e ruoni ani se u shërova një i sēmūrm, cili dhuroi dhëmbime thartullore prë sa rroi, e anamesa jūsh ng' u gjënd njerī ndër aq vjet t' i bënej lipisī?	70
E nani murmurisēni e thirrni e thoni nēm e mallkime sa ng' i thoj dhimoni, i cili është i rrēm, i lig e i keq e s' mūn të shoh sa vete mīr e dreq.	75
Kush mundi të shëronej një njerī i shtrëmbur, pa jatrōnj e pa jatrī, e të m' i nxirij llebrën, e pa lār me gjë, e vet me dōr sa monu i ngār?	80
Ndo kishit trū, ndijgojit se kī burr rrī lārt mbi lexhën më se rrī një turr mbi barin më të vogël, çë ka dheu së ngrëhet prë një gjisht. Juve shpëllqeu mirakulli çë bëra, andaj thërritni e rukoni prë mbidhje e shtrëmbur flitni!".	85
Qartuor ashtu, Judhīt u hundakuan, moj keq të zez ndë zëmrat ja vjuan mënitën, e pritjin motin të ja bëjin, kūr i vij dreq. E ruojin e ng' e zëjin, se trëmbëçin ka gjindja ç' e duoj mīr, e mbanej prë Profet e i lipij hīr.	90
E ai, pjonu mirī e karitat, ja i bënej pa u lodhur dit e nat.	95

9. KALIMERE je IX

Krishti shërōn një të djallosur

Anamesa ca timba, ndë ca brinja të lārta, çë s'i ngjitij mëngu sinja, një burr i djallosur vej e vij, dëmosij anët e si ji egër rrij. E kūr atena ndonjerī të shkoj, gramisij shkëmbe alartaz, e me goj shtinej ca thirm, çë bën e piksej gjaku kuji do t' ish, si kūr e zënej laku. Nisi Zot' īn një dit, se duoj të vej	5
---	---

ndë horën çë ja thojn Gjerasej, 10
 shokuor ka ca dhishipuj. Ish t' arvoj
 te vendi ku i djallosuri mënoj,
 sa gjegjëtin një rrëmūr e një gjëmīm
 i shurdhur, si një llarghe bumbullīm.
 Ruojtin, e pān ca gūr të rrukullisur 15
 çë vijin posht e vejin tuke nisur
 sa m' i përpiquej, e kanosjin keq
 të shtipjin atje ndën kë gjëjin dreq.
 Dhishipujit u trëmbtin, e, t' tramaksur,
 Mjeshtërit, pa mëngu i pataksur, 20
 i thojn: "Çë na bëre, Zot, ashtu?
 Na solle t' ishim shtipur na këtu?".
 Mjeshtri ahiena thirri: "Llexhōn,
 mboshtu këtu e gjegj çë t' urdhërōn
 kush mūn të kumandonj!". Ahiena posht, 25
 dhja si një rrole ç' ikën e pa bosht,
 ka timba u rrukullis një burr i zī,
 çë dukej më një derr se një njerī.
 Ngrëjti një gjisht e dreq përpara i vate,
 si tue kanosur: "Thuom çë zotërsate 30
 kām të shërbēnj, e nëng më lë të rrī
 prë ndë kto brinja, po si jām i zī,
 e të gjëllinj si dua". E Krishti rënd
 përgjegjej: "Mos harrove vendin tënd
 ku ësht? Dīl ka kī burr e nga e mblidhu 35
 ndë zjarmin ku të nget. Nangasu, zgjidhu
 ka kī çë lidhe e leje lefëtēr
 e mos më bëj t' e thëfça nj'etēr hēr!".
 Ahiena i djallosuri shtrëmboi
 faqen e sīt e si një derr zbufoi, 40
 vava tue shtūn ka gola, e më shkarzihej
 prë dheu e dridhej, thirrij doq e shtrihej.
 Moj Krishti ngrëjti zān e tha: "Llexhōn,
 vjēn se ngë gjegjēn kë të kumandōn?
 Dīl, u të thōm, njëmend!". Sa burri u ngre 45
 me çēr të zbardhulluor e thonej: "Gje,
 lēm allmonu të hinj nd' atë llojë
 dirqish, çë jān këtëje, tek ai dhē!".
 Krishti m' e la të vej, e, lefteruor
 burrin, nd' ata dirq u pāt shtëlluor 50
 e bën e u llaftin ndë njëmend e vān
 si të tērbuor këtej e atena e ngān
 aq sa pra ndë lume e dēte u shpitin
 e ndë birraka e prë ndë luca u mbitin.
 Ruonjesit vān ndë hōr e gjith rrëfiejtin 55
 shërbesin, jo si vej, po mīr e iejtin
 me ca të rreme, çë buftojin dreq

se Zoti hij ndë hōr e i bënej keq.
 Tramaksur, Gjerasenit bën kuvend
 të mos të duojin Krishtin e nd' njëmend 60
 dërguon dica t' i thojn: "Zot, këtea
 priru ndë tjera vende, po mos ea
 te hora jōn, pëse ti keq na trëmbe
 me dirqit çë djallose, e ni së dhëmbe
 ndo na, të mos na vīnj ndonj'etër dēm, 65
 së duomi tij ndë hōr. Zjarri ndë lēm
 ē semre prikulōr. Ngā gjetk, o Zot,
 e lena paqën çë na kemi sot!".
 Krishti, gjegjur ashtu, ndë nj'etër dhē
 më vate e Gjerasenit la ndë rē 70
 të zbesjes. Mori ata qëndruon kutiend
 të kishin dirq e jo Krishtin ndë vend.

Mbarimi

10. KALIMERE je X

Zoti Krisht ngjallën të birin i Qindurjonit

Një Qindurjōn i qofëç e burr i mīr
 kish një i përdashur e të vetëm bīr.
 I rā sēmūr e ndë sēmund u ngeq,
 ashtu sa muori udh prë varrin dreq.
 E ndihu i jāti me jatro e jatrī, 5
 po ng' i prodhuon e vān si uj ndë hī.
 S' dij çë të bënej më i murgu āt
 se të shëroj të birin bjerrafāt,
 e sprënxa dit prë dit perndoj e i ngrisej
 e zëmra thēll ndë hejēm i hjimisej, 10
 kūr i qe thēn se ish ndë Ghallillē
 një burr i shëjt, i cili sa vëj rē
 një të i sēmūrmi je shëroj, e bëj
 mirakul kudo vej e kudo gjëj
 t' i bënej, se ja lipjin e, ji pjot 15
 mirī, ng' i arnjizoj te mos një mot.
 Udhisi Qindurjōni, si u gjënd,
 të venej vrap te Krishti e ngau rënd.
 Rrëvuor te Zoti, ji përgjunjur thoj
 lipsen çë m' e shtridhij e shtrëngo. 20
 E Zoti ju përgjegj: "Vinj u ndë shpī
 tënde e t' e shuronj djalin të zī!".
 "O Zot, - përgjegji Qindurjoni e tha -
 ngë jām njeri të meritonj këta

të larta pasitë, çë më nderojin e keq të mādhdh ndë njerzit më buftojin, ndo zotria jote vinje ndë shpīn time.	25
U jām një burr çë kām ndën urdhërime njerz çë m' shërbenjin e i thōm këtij të vēr e vete, e ndo i thëfça atij	30
të bënj këtë shërbes, ai e bën pa të munōnj e mosnjë skuz më gjën. Andaj, ndo zotrote do t' m' e bēç hirën çë të lipa, s' kē të lēç	35
vendin ku jē. Më sosën sa të thuaç një fjal e djalin tīm shëruor të duaç, e djali më shëronet e sē des".	35
Po Zoti thoj dhishipujvet: "Një bes, si ajo çë kā kī burr i huoj, vërteta ju thōm se ndë Zraillin nëng e gjeta!".	40
E prjerrur Qindurjonit thoj: "Nani prīru ndë shpī më shpēt se mundën ti, e birin tënd tas të shëruom e gjën".	40
Qindurjoni m' u nis e tuke bën udhën çë bëri, ju përpoq se vij	45
karre një shërbëtōr të thoj atij se djali prirej ndë shëndet e vej ka mīr ndë mīr e më ethja ng' e thjej çë ditën më përpara. Njohu ah'jera	50
se ish ajo prë dreq e mbjatu hera kūr i tha Krishti: "Ec, se iti djali të rrōn!". I bëri zēmra një suval prë māl e prë harē, e atje përmisi me çēr për trolli e Zotin e hirisi	55
prë pasitën ç' i bëri, e gjellën ngjati një vetëm biri çë më kish i jati.	55

11. KALIMERE je XI

Kolloghrea Naimjote

Një zonj je Naimjote e kolloghrē qëndroi pa shoq ndë gjellën më të rē. Po ndënji e, je veshur mbë të zeza, jo mitra deshi, jo arīsēme keza, po vet mbësoj të birin ç' i qëndroi	5
ka burri ç' i vëdiq. Moj kūr arvoi t' i bënej bukur trīm, i rā sēmūr, u ngeq e i vëdiq. E jēma, kūr e qelljin t' e varrisjin, leshlëshuor,	

i venej prapa vārs, tue vajtuor 10
 e tuke qār me keq tharte hjidhī
 birin të zbjerr e t' sajën vetëmī,
 ku si je shkret e varfëre qëndroj
 anamesa shërtimve të lëngoј.
 Dhaskali, çë m' u gjënd të shkoј atej 15
 e atë lloјë porseksi ç' ashtu vej
 e zonјën çë vajtoj aq e heјmuome,
 je shqerr ndë faq' e keq e dhëmbuome,
 i ndoti keq e i pati lipisī
 e qasi varën. Mbetin gjithnjerī 20
 të shih çë duoj o bëј. Po Krishti muori
 të dekurin prë dorje e je nxuori
 të gjāl ka vara e të jëmës e mjër
 ja dha të m' e levroј. Trëmbīm je gjër
 mundi sa ishin afër, e për dheu 25
 rān të përgjunjur, kūr atje shkullqeu
 fuqia e tīn Zoti, e të cјudhīr
 thërritјin: "Kët Profët ashtu fanmīr
 Theosi na e dërgoј, e kī vërteta 30
 bën të ndërrohet kudovende jeta!
 Mīr se na erdhi e mbefëtit me nē
 të na levrōnj e të na mbјōnj harē,
 se kī Mesiu është çë pritim aq
 se kish t' na sīll një rregјērī me paq,
 e rregјērīn të Djallit kish t' dërmoј 35
 e ka rrobia të stesjes na shpëtoj".
 Bumbllōi ndë Betanī, ndë Ghallillē
 e Jërsallīm edhe bëma je rē,
 e shūm tutje. Dicave i pëllqeu
 e bes e patin. "Jo, se ju gënjeu!" 40
 thërritјin Fariseјt e Qefallīt
 të sinaghoghs e t' urtrat ndër Judhīt,
 e kallun'joјin Zotin me ca fjal
 të rreme, çë mbëshojin sa një mal.

12. KALIMERE je XII

Zoti Krisht qëndrōn një monostrof dēti

U nisētin me nj' anī e vān mbë det
 Apostojit një mbrëma, e Zoti mbēt
 edhe me ta. Dica llarghuor ka dheu,
 kujtuon se buk sē kishin e i shpëllqeu
 uri çë mund dhuroјin te ajo nat. 5
 Më lig, prana çë bëјin ndë menat,

rrëvuor ndë dhë të huoj, ku thomse ng' ishin
 shesōr t' e bjejin, ndo turres të kishin?
 E çë t' i thoj Mjeshtri? Ata penxojin
 shërbesin mbë vet'hën, po nëng e thojin. 10
 E Zoti, ç' i dhjvasij prë ndë trū,
 i tha: "Semre penxoni nd' ët e nd' ū
 çë mund ju zër, e më këta ju mundnjin,
 zorrët ju ngasën e shpirtin ju lekundnjin.
 Sa hër ju thash se buka çë ju sosën 15
 është fjala e tīn Zoti e ajo ju ngosën
 shpirtin e kurmin, e ju nxier, ndo kini,
 etin e ūt e t' ngosur bën e rrini?
 Thënur ashtu, ngë foli më e u qas
 ndë pup, e u kumbis mbi një dërras 20
 e m' u qëllua. Ania shtëlloj, shtëlloj,
 moj llarghu, ka mbi malet, shūm gjëmoj
 e shkeptij, e bumblima rëndullore
 më mboshtej e më thirrij lartullore.
 Era rrëvoi mbi dēt, e zū të ngreshtej, 25
 e ngrëhej e shkumoj, thartej e ngeqej,
 e suvalat përzëhçin e anīn
 luftojin ka gjith anët. Po Zot' īn
 më fjëj një gjūm të rënd, e, të tramaksur,
 dhishipujit e duojin të pataksur, 30
 moj s' kishin zëmër të m' e zgjojin. Nd' aq
 dēti me suvalat u ngre kaq
 sa dëthinej anīn ndë ca llakata
 të thella e, si shkarpazit të thata,
 e ngrëj kuazi ndë qiell. Era skotisij 35
 ndinat e trëkuzat vrundullisij,
 i këputij, e sqepet tas të shqerra,
 si pihura ndë gjëmbe e prë ndë ferra,
 bijin këtu këtë copash të bëra,
 e të qëndruorat ishin vëra vëra. 40
 Thimoni më ngë prirej. Īn të mbitçin
 e s' kishin çë të bëjin, prë sa vritçin
 të mundjin monostrofën zezullore.
 E Krishti bëj se fjëj një t' ëmbëlore
 pushīm. Pjetri së mudi të dhuroj 45
 nj'etër thërrimez, e tue thirrur thoj
 Mjeshtrit e je tijqij prë podhën
 të pastemallit: "Zot, ngë ruon çë vjën
 të na përllakinj, e s' kē lipisī?
 Sallvojna! Mos na ndihën ti, njerī 50
 nëng është për nē, e jemi tas të zbjerr.
 Njotani anīn ndë vende gjith të shqerr!".
 Krishti taraksi, e mbjatu shtuora u gjënd
 e vrejti monostrofën keq të rënd;

nje ngrëjti gjishtin e je kumandoi: era ngë friti më, dëti qëndroi të bëj suvala, e, ndë njëmend i mīr i bënur moti, qielli m' u dëlīr. Ahiena, ka mirakulli skotisir	55
Pjetëri e ka cjudhia keq i dhifisur, më rā mbë gjunj përpara Zotit Krisht e thoj: "Llarghonu meje; i mbëkatisht u jām e keq i lig e i pabes e s' mūn të kēm ndë hirën tēnde pjes! Ndo kishnja bes se gjëndçe ti me nē, çë Zot i qiellit e ji dheut jē, ng' u keshnja trëmbur te kjo draghonare e së t' thërritënja, e së të zgjonja fare, pse dëti mund nxirrepsej si të dij, se, anīn ndo lufëtoj, s' mund e dëthij!". Moj Krishti ju përgjegj: "Ndo një nani të mundi gjaku, sodepār çë ti qëndrōn si krē mbi tēt vëllezër, bëj atë çë s' bëre, e vet mbë besën gjëj sa ligja nëng të thot, e lidhur mbahu me besën, si me kurmin mbahet krahu. Ndo bēn ashtu, jo dēm, jo lig t' arvōn prë sa gjëllīn, e pra më trashigōn ndë vend ku bashk me Prindin rregjērōnj e ata çë patin bes i lumbsōnj.	60 65 70 75 80

13. KALIMERE je XIII

Zoti Krisht ngjallën të bilën e Rreghollit

Qe ndë Judhē një zot i romëtas, cili me ushtrīn vej, e kūr u qas ndër Ghallillē, mënoi atje ca mot e hapi shpī, si t' ish i vendit zot. Erdhi t' i dis një bīl, kuj duonej mīr, cila ndë tjerat më i vej mbë hīr. I prindi me zakōn të madhes hōr duoj t' e dërgoj ndë grop me madhe fōr, e bën e arrūn hallata e vjolline, llavuta e fishkarul e tumbarine të bëjin armonī e të shurdhojin hejëmin çë ndë shpī gjërīt dhurojin. Ndodhi të shkoj atena Zoti e qe i thirrur se të hij ndë pllas edhe, e hiri. Moj kūr pā se xhallmarī	5 10 15
--	---------------

bëjin, e vajtime e armoni
 përziejin, ng' i pëllqeu e tha: "Çë jân
 këta shërbise çë ndër ta së kân
 lidhez e për fare ju prodhonjin,
 ndomos ngë ju dëmosnjin e cënonjin? 20
 Nxirni këta hallata ni atidreqa,
 gjetëk të mira, moj këtu të keqa.
 Së njihni ju se vajza ng' është e dekur,
 po fjë një gjëm i ngürt si një hekur?".
 Ju qas ndë vesh e i tha: "Thallita, kumi!" 25
 me zae të fōrt çë vej mbatân një lumi,
 e vjën me thën: "Kopile, ngreu e rri
 me prindët e tënd e njetër cop gjëlli".
 Njize kopilja u tund, u shtriq e sīt
 i hapi e, pâr gjitonët e gjërīt 30
 ç' i rrethullojin shtrân, nga bårdh je kuqe
 u bë si trondofijashi bubuqe,
 e ruoj prë nën, e gjë së piej e thoj,
 se sa kish qën së dij e së ndijgoj.
 Moj Zoti e muor prë dorje e më ja dha 35
 të jëmës e të jātīt e i tha:
 "Hirët e tīn Zoti s' kân harrohen
 e, teku zën, shumisen e mburohen.
 Po gjindja, çë së flitij ka cjudhia,
 thërriti mbë serpos: "Ndo kī Mesia 40
 nëng është, çë kēm t' e thomi? Ndë ktë jēt
 së qën e s' mūn të jën si kī Profēt,
 çë bën se bredh e ngjallën të vëdekurit
 e ngurën detet e përnjomën hekurit,
 vetëm tue folur, e gjithia je gjegjën 45
 ndë sa t' i thēt e ndë sa do i përgjegjën.
 Tas poka çë ti jē Zoti Mesī,
 ndëlena e na sallvo prë lipisī".
 E Zoti ju përgjegj: "Andaj, o bīl,
 arrura se t' ju mbjedh mbë një fëmīl, 50
 të ju ndëlēnj e të ju mbjōnj me hīr,
 e të ju qellinj ndë një dhē të mīr,
 ku dielli del e më së perëndōn
 e ndritën e jep harē e përgëzōn".

Krishti shërôn të vjehërrën e Pjetërit

Pjetëri kish të vjehërrën sëmûr me nj' ethe kequllore, cila, kûr e zëj, i jip ndë trû e zbandjoj e fjal pa senx e të çotjasëme thoj, e shënga bëj me këmb e krah e duor e kurmin gjith më vej ture shtrëmbuor.	5
Jatrît nëng i prodhuon, e jatërôt i thân se më spërënx së kish ndë môt. Kûr Pjetëri pā se vej i rënd shërbesi, ghuxoi e nje mjeshttrin parkalesi të shih të vjehërrën e të ja shëroj prë lipisî e mos më të lëngo ndën ato ethe, cilat e straxjojin, e losjin pak e pak e je mbarojin.	10
Jesusi u ngre e vate të m' e shihij, të ruoj sëmundën e më mîr t' e njihij.	15
Pār ethen ligullore, i kumandoi të vej, e nje sëmunda m' e lëshoi ndë kred, e pjaka u ngre e i shërbej ndë tries e je shëndoshëme vij e vej këtej e atena, jasht e prë ndë shpî. Po, kûr shërbesi u xû ndë gjitonî e atej ndë tjera vende bëna u hap, rrjodhtin si bëletat e më vrap sëmûrm ndërishes, ghroç e të vuvosur, të verbër, të shurdhuor e të lakosur ka shpirtërat të huoj, e truhshin t' ishin shëruor ka gjith sëmundat çë më kishin.	20
Moj ng' ishin një o di, po in llojë, e shpia rrinej e pjote si një vë, se, Krishti sa shëroj e lëj dica, rrëvonej nj'etër murr. Mbero ng' i la të vejin pa shëndet, e ng' ai vend sa hitin e më duolltin vān kutjend, e kudo vejin bëmat kallëzojin mirakullore, e falëin e je thojin	25
Mesî, Profêt i mādth, burr e Theos. E Farisejve zëmra ju thimos.	30
	35

Zoti Krisht shërôn një idhropëk

Jesusi ji mbituor ka një pringjip
 i Farisejve, se të haj, u hip
 te pllasi i atij e ndënji për një dit.
 Moj, kūr u xū ndë gjitonī, m' u shpit
 gjindja çë rrij për nën e dësh t' e shihij, 5
 pëse për burr mirakullār e njihij.
 Ndër tjerit çë më vān arrū një burr
 me barkun t' ëjtur kuazi si një furr.
 Kish faqen verdhullore e, i djegur eti,
 së mūn të flitij. U qëndrua e mbeti 10
 përpara Zotit e ju trua me sī
 e i thoj sa cado hēr gjuha së dī
 të thēt. Ata ç' e qelltin nd' aq i thojin
 se trubëk ish, e pjënxin i buftojin
 të fritur, e se gjith jatronjët e lān 15
 si kurm i vatur e pa sqep ja thān.
 Ahiena Zoti Krisht thonej atij
 i të sēmūrmi, çë përpara i rrij
 lëngōr e i trëmbur: "Stesat të ndëlēnj".
 Po gjith sa īn atje ndër të mbëdhēnj, 20
 të skandalepsur pr' atë fjal çë tha
 Zot' īn, e murmurisjin për ndër ta
 e thoshin: "Ësht i llavur kī njerī,
 e thomse atë çë thot s' e njeh e dī!
 Kush mūn ndëlēnj mbëkatat mos Theosi? 25
 E si ajo fjal ka gola atij i strosi?".
 Moj Zoti, cili dij sado penxojin,
 i foli më përpara të ja thojin:
 "E rēnde fjala ime juve ndoti,
 andaj se jini njerz të zēn ka moti, 30
 e māl për besēn e për vērtēn së kini
 e ndēn qërdhiut të së rremes rrini,
 e s' do t' më njihni. Moj ndo se bēnj u
 sa s' dini o s' mundni se të bēni ju,
 kām gjë çë s' kini. Ju duolltit nga dheu 35
 e bota keq ju ngjeshi e ju ngjeu.
 Po u nga qielli u nisa, e më dërgoi
 Theosi, e si bīr më fuqiroi
 me gjith të mirat çë të lipsen mua.
 Gjithia më gjegjēn mbaru e si të dua; 40
 e Pisa e deqja e jeta e mbëkata
 jān ndē duor time; e, ndo dua të gjata
 ditat, i kām; e, ndē m' pëllqēn, u des,
 ndomos gjëllinj sa dua; e kush kā bes

është i lëshuor mbëkatashit. Nani 45
 shihni ndo biri i njeriut ati
 mūn të ndëlēnj fētesat. Bēni ju
 përpara meje atē çē bēnj ni u!".
 Folur ashtu, idhropikut i tha:
 "Ec i shēndetēm, trubēkia të la!". 50
 E mbē vërtet u gjēnd nd' atē njēmend
 i lez e i shēndoshēm e kutjend,
 e, tuke qajtur prē harē, i pērmisur
 për trolli, Zotin vej tuke hirisur,
 prē hirēn çē m' i bēri. E të pataksur 55
 qēndruon sa īn atje e të tramaksur.

16. [KALIMERE je XVI]

Djalēria e Zotit Krisht

Po mirrni vesh e vēni thelle rē
 ndē bēmeza të larta, me k' ndēr nē
 buftoi Zot' īn se ng' ish vetēm njerī,
 moj bashkij theosīn me burruri,
 e bēj ai e thoj sa ndonj Profet 5
 sē tha e bēri ndē të shkuomen jēt.
 Vate Jerusallīm te madhja qish
 e vetēm dimbēdhjet vjeçi jish.
 Te pullpti i qishs e zū se të pērhapij
 lexhēn e Mojsesit e po ngjatij 10
 ligjēratat ashtu me urtērī
 të thelle, sa, të pjonu me cjudhi,
 ata ç' e gjegjējīn njeri jetrit thojin
 e djalin çē m' i flitij laudhojin:
 "Nēng është i biri Zeps kī ghanjūn 15
 e çē të xēj kurraj vate gjakūn?
 Ku xuri gjith kēto çē neve thot,
 ç' u mbjaktim tuke xēnur njera sot
 e nēng i dimi? Cilin dhaskal pati,
 çē nd' urturī je ngrējti e je bēgati 20
 ashtu? ". E Krishti flitij e buftoj
 se mē të thellat pjesa ndijēgoj
 ç' ata ng' i kishin ndijēguor e andaj
 ng' i kishin kallēzuor njeriu kurraj.
 Nd' atē njēmend arrūn ndē qish edhe 25
 Maria e S[hēn] Zepa e mbēn atje
 njera çē mbaroi Krishti të flitij
 e katedhres poshtoi. Maries i nditij
 dhēmbime keq e rēnde ajo çē pati

të vej tuke kërkuor ajo e i ati 30
djalin ku më ish, se kūr u pruortin
ng' u adunartin se ghanjunin zbuortin,
e mbajin se, qëndruor prë ndë gjërī
Jerusallīm, pra mblidhej ndë shtëpī.
Moj djali nëng u mbjodh e ata u pruortin 35
t' e kërkojin ndë vende tek e zbuortin.
E pas trī dit e gjetin çë porsij
Judhëve lexhën e t' urtëvet, e hij
të njihij e zbuloj sa mosnjerī
ka dhaskalit të shkuor pāt urtērī 40
po jo se t' i porsij, t' i ndilëgoj,
e ndë skisin fëshehur të rrëvoj.

FRANCESCO ANTONIO SANTORI

KALIMERE

per tutte le domeniche di Quaresima
Si raccontano i maggiori miracoli di Gesù Cristo

1. KALIMERA

della prima domenica
Il deserto, il digiuno, la tentazione

Con amore apprendete,
tenendolo ad esempio incancellabile,
quel che fece Gesù per istruirci
quando con noi pativa e lavorava. 5
Con lo Spirito trasse nel deserto
e digiunò per varie settimane.
Dopo quaranta giorni
ebbe fame ed il diavolo, di lì
passando, prese a dirgli: "Se davvero
sei il Figlio di Dio, 10
il mondo è spettatore. Su, di' ora
che diventino pane quelle pietre,
così ti rifocilli
e riveli ed onori di più il Padre".
Ma Cristo gli rispose: "Non si tiene 15
in vita l'uomo solo con il pane,
ché di Dio la parola più gli giova,
saziandolo di senno e di sapienza".
Fece il demonio orecchi da mercante
e alla prova lo mise con diabolica 20
perfidia, sul pinnacolo del tempio
in bilico lasciandolo.
Gli fece poi: " Se il Figlio sei di Dio,
non hai certo paura.
Precipita laggiù senza tuo danno, 25
perché, tu sai, per il Messia fu scritto
che gli angeli verranno ad impedire
che urti in qualche pietra il capo o il piede".
E Cristo replicò: "Sta anche scritto
nel Libro (e tu la pagina hai saltato!): 30
'Guardati dall'ardire oltre misura
e il tuo Signore Dio non lo tentare".
Con sé lo prese il diavolo
e da su un monte additandogli i regni

sparsi per l'ampia terra gli diceva: 35
 "Ascolta! Ti prometto
 tutto quello che vedi, se ti prostri
 ad adorarmi". E Cristo: "Ma che cianci?
 Prostrati tu! Idiota, hai già scordato
 quello che in cielo hai visto e il Libro dice? 40
 'Onora, adora e servi il tuo Signore
 con cuore retto e non dimenticarlo!'.
 Vattene via, ritorna
 nell'inferno, ché poi butto la chiave".
 Spaventato, il demonio allora smise 45
 di tentarlo e fuggì.
 Accorsi per servirlo in coro, gli angeli
 rimasero con lui
 per fargli onore e santa compagnia
 finché n'ebbe bisogno. 50

KALIMERA

della seconda domenica

La Trasfigurazione di Cristo sul monte Tabor

Padrone, nobili e signori, udite,
 come se foste in chiesa per la messa.
 Vi raccontiamo una gioiosa e santa
 storia che vale un mondo.
 Vi diciamo come Gesù con sé 5
 tre discepoli prese
 e andò con loro, per pregare il Padre,
 su un alto monte ed ivi si esaltò
 con un raro prodigio,
 ché in un attimo rese rifulgente 10
 il volto e lui splendeva come il sole
 e la sua luce si spandeva in cielo.
 Una candida nube lo coperse,
 le vesti gli imbiancò sì da mostrarlo
 come monte innevato sotto il sole, 15
 avviluppato in un velo di luce.
 Dall'alto uscì una voce che, rombando
 per valli e monti, spavento incuteva:
 "Questi è il mio Figlio amato,
 il diletto del cuore a me gradito. 20
 Uditelo, imitatelo
 e mai vi lascerà grazia e sapienza".
 Non si sa come, allora
 apparvero sul posto Elia e Mosè
 e con Cristo restarono 25
 a lungo in amichevole colloquio.

E Pietro interloquì,
 parlando come uomo in mezzo al tempo:
 “Maestro, se ti piace, mi par bene
 restare in questo posto tanto puro. 30
 Facciamo qui tre tende
 ampie, una per te, per Mosé un’altra
 e un’altra per Elia. Noi, ossequienti,
 resteremo a servirvi”.
 Ma dicendo così tanto splendette 35
 al Maestro il sembiante che la luce
 tolse e la mente ai tre che proni caddero
 e sparvero i profeti.
 Al richiamo di Cristo ridestatisi,
 trovarono il Maestro, come prima, 40
 che gli intimava: “Quanto avete visto
 non raccontate prima di vedere
 per suo potere risorto dai morti
 questo figlio dell’uomo, che ha già infranto 45
 i ceppi della morte spaventosa
 e illuminato il baratro già buio”.
 Meravigliati tacquero i discepoli
 e in quattro ritornarono dal Tabor,
 Giovanni, Pietro, Giacomo e Gesù,
 per riprendere il posto tra i compagni. 50

TERZA KALIMERA
 Vangelo della terza domenica

A voi che state in splendido palazzo,
 interessa sapere
 che fece Gesù Cristo in Galilea,
 quando al di là del mare fu seguito
 da frotte di malati che invocavano 5
 guarigione dai mali onde languivano.
 Ed arrivato Cristo a Tiberiade,
 in un deserto con essi addentratosi,
 per tre giornate li incantò, quantunque
 nessun cibo trovassero 10
 frugando in quelle pietre e in quelle arene
 dove all’intorno arida è natura.
 Finché Cristo parlò,
 la pancia tacque e nemmeno la fame
 si faceva sentire. Smise Cristo 15
 di parlare e riecco fame e sete.
 Se ne avvide e spiacedogli
 che in quel deserto insieme a lui patissero
 a Filippo diceva: “Che faremo

per far mangiare i miseri, digiuni 20
 da tre giorni oramai?
 Davvero li compiango e provo pena!
 Se dicessi: 'Tornatevene a casa!',
 sfiancati rimarrebbero per via".
 E Filippo rispose: "Con duecento 25
 ducati noi neppure arriveremmo
 a saziarli di pane, e non li abbiamo,
 lungi dalla città, qui nel deserto".
 Diceva ancora e Andrea
 il Signore avvisò: 30
 "Maestro, tra questi uomini è un ragazzo,
 un mite agnello dolce come il miele,
 il quale ha nella sacca
 alcuni pesci e cinque pani d'orzo,
 e vuol donarli. Però che saranno 35
 per i tanti qui attorno?". Ma il Signore:
 "Stiano a terra seduti, quasi fossero
 alla mensa di nobili e padroni".
 I pesci benedisse e le pagnotte,
 e mangiarono, e tanto abbondò il pane, 40
 che con i resti dodici canestri
 empirono, e ciascuno si trovò
 sazio da non sentire fame o sete.
 Quando questo prodigio si riseppe,
 dappertutto lodavano il Signore 45
 taumaturgo e bramavano d'averlo
 come padre e maestro
 che li guidasse e ne prendesse cura.
 Adunati, lo elessero sovrano
 ed andavano a prenderlo. Ma Cristo 50
 che mai volle corone, soldi e regno,
 dal deserto fuggì e in luogo ignoto
 si recò di nascosto, ove rimase,
 solo, il tempo che volle.
 Calmatesi le acque, ritornò 55
 nella città per fare ancor del bene.

QUARTA KALIMERA

Gesù Cristo espelle lo spirito maligno
 da un cieco e muto e lo guarisce

Se i racconti evangelici
 udite con amore e li gradite,
 fatte attenzione a quanto vi diciamo
 in lieta kalimera.

Cristo, cui i portenti erano un gioco, 5
 liberò dallo spirito maligno
 un uomo cieco e muto
 che, non sapendo d'essere di fronte
 al Messia, non pregava che gli desse
 la salute sperata. 10

Ma poi, come fu uscito il nero spirito,
 parlò, lo riconobbe rettamente
 e, subito prostrato, tra le lodi
 baciò al Maestro i piedi e benedisse
 sua madre e il grembo che lo generò 15
 per liberare gli uomini in balia
 del male, trascinati dal demonio
 che vorrebbe del mondo lo sterminio.

La gente sbigottita
 esaltava il miracolo inaudito, 20
 grata Gesù adorando,
 l'esaltato Messia.

L'accaduto agli anziani e ai Farisei
 non piacque punto e dissero
 al popolo ed all'uomo esorcizzato: 25
 "Che cianciate vantando
 un'azione da mago? Non capite
 che quell'uomo lo porta in alto il diavolo
 e gli spiriti scaccia grazie a Satana
 che lo manovra e non lo lascia un attimo? 30
 Al principe degli inferi è legato
 e grazie a lui fa quanto vuole e sa!".

Ma Cristo confutò con due parole
 la maligna calunnia:
 "Che saggezza è la vostra, se neppure 35
 quel che dite intendete?
 Se Belzebù coi suoi se la prendesse,
 egli allora da sé distruggerebbe
 il suo regno e campare non potrebbe
 come signore e comunque imperare! 40
 Quando si è udito che bene dal diavolo
 ebbe qualcuno e visse nella pace?
 Male il malvagio, bene invece e grazia
 sempre genera il buono!

Se opero prodigi, questo avviene 45
 perché il potere in me trovo e nel Padre
 che a iosa me ne dà,
 perché mi amò e fu sempre con me,
 come adesso, in unione con lo Spirito.
 Per questo ho fatto e faccio come vuole 50
 e non mi lascia un attimo e nemmeno
 potrebbe farlo. Noi cosa nessuna

abbiamo separata e un sol volere
 teniamo, finché sta e resiste il tempo
 e il cielo e oltre. Non lo capireste, 55
 se anche lo spiegassi!".
 Dissero i farisei: "Samaritano
 sei col diavolo in corpo!".
 E Cristo gli rispose: "Indemoniato
 non sono, ma rivelo 60
 la vera legge a quelli che d'apprenderla
 hanno voglia; chi la rifiuta resta
 in tenebra di morte, come voi
 che le mie rette azioni dite storte
 e fuoco l'acqua e notte il giorno e colpa 65
 la grazia nominate.
 Vi dico invero ancora
 che angusta avete fatto la via larga
 e vi blocca il timore che una spina
 i calzoni vi strappi e pungo il piede!". 70
 Ciò detto, solo a quelli si nascose
 che non lo vollero e lasciò nel buio
 quei malvagi che ordivano nell'ombra
 per prenderlo ed ucciderlo.
 Cristo, che si nascose 75
 a chi lo offese, violentò ed irrise,
 a voi che lo pregate e amate luce
 dia, pregio e onore a lungo,
 e salute e ricchezza, pace e gaudio,
 figli e nipoti, finché resta il mondo, 80
 e poi nell'altra vita
 schiera di sempre nuove liete gioie.

QUINTA KALIMERA

Gesù Cristo guarisce un cieco nato

Aprite, voi signore della casa
 e padroni e domestici.
 Udite il canto della kalimera
 e l'augurio. Narriamo 5
 un portento mirabile ed eccelso
 operato da Cristo,
 tale che risuonò come rimbomba
 il monte, se lo smuove e scuote il tuono.
 Allor che Gesù andava con le turbe,
 gente a migliaia, non a centinaia, 10
 con insistenti suppliche
 invocava la luce un cieco nato.
 Tutti lo respingevano e nessuno

aveva carità per quel meschino. 15
Gesù Cristo, fermatosi all'udirlo,
gli disse: "Cosa cerchi?".
E il cieco: "Mio Signore,
guarda che sono cieco e sono al buio!
Vorrei vedere la luce gioiosa 20
per cui è bello il mondo!".
Allora Gesù Cristo sputò e fece
con la terra un unguento, lo spalmò,
sanò il cieco che vide
la sospirata luce. Ma il portento 25
ovunque risuonò e sparse in giro
la fama di Gesù, tanto che molti
fede avevano in lui e lo lodavano,
profeta lo dicevano e Messia.
Gonfi d'invidia, i principi 30
dei farisei il cieco convocarono
per chiedergli del caso, se davvero
dalla culla era infermo. Però a lui
non prestarono fede e i genitori
chiamarono e gli amici ed i parenti.
Tutti con una voce ed un pensiero 35
attestarono: "Nacque senza luce,
ora la luce ha, chissà da chi.
Chi sia stato a guarirlo, lo sa meglio
lui che l'ha visto e se l'è segnato".
Di nuovo interrogato, disse il cieco:
"Come mai insistete a far domande? 40
Pare che v'interessi ai suoi discepoli
aggregarvi anche voi".
"Chi sarebbe il presunto guaritore?
Di', dillo chiaro, su, barba di becco!
Di': che opinione d'uno ti sei fatto 45
che il sabato lavora e fa violenza
alla divina legge?". "A mio parere -
rispose Celidonio - egli è un profeta
grande, onesto, perfetto, al quale Dio
come ad un figlio sempre presta ascolto. 50
Se, stando a quel che dite, fosse perfido,
quello che ha fatto a me non lo farebbe,
cioè farmi vedere, ed io ci vedo,
e per un taumaturgo lo conosco
e santo lo considero, ché Dio 55
non ascolta chi è tinto di peccato.
Quando s'è detto al mondo che qualcuno
ha largito la vista a un cieco nato?".
I principi allora e i farisei,
irritati, con gli occhi arsi dall'ira, 60

tra minacce ed offese maledissero
il cieco e intanto lo scomunicarono:
“Che dici, peccatore dissennato,
macchiato dalla cima dei capelli?
Avevamo bisogno di maestro, 65
di guida illuminata?
Vattene via, cerca una nuova legge
insieme al tuo presunto guaritore.
A noi basta Mosé, di cui per sempre
discepoli saremo rispettosi”. 70
Andò via Celidonio, ma di nuovo
incontrò Gesù Cristo che gli disse:
“Davvero in chi ti ha risanato vedi
il pio Messia che Davide attendeva,
i profeti esaltarono ed i vostri 75
antenati promisero?”.
Celidonio prostrato gli rispose
in lacrime, sconvolto.
“In te, Signore, credo, ma la fede
non basta, se la grazia non l’aiuta. 80
Aiutala, fa’ che possa capire
chi sei per consacrarti amore e lode
per quanto vivo al mondo; poi in cielo
portami per vederti!”.

SESTA KALIMERA

Gesù Cristo svela i segreti di una donna samaritana

Ora che siamo entrati in questa casa
nuova storia narriamo
di modo che il padrone e la padrona
l’apprendano e la cantino più oltre;
e, per loro invocando larga gioia, 5
salute e bene in canto gli auguriamo.
Allorché Gesù Cristo, uomo e Dio,
nel mondo fu con noi,
da un luogo all’altro andava affaccendato
a procurare la salvezza agli uomini. 10
In un borgo arrivò di Samaria;
svigorito dall’afa, accanto a un pozzo
posò per respirare
e fare intanto almeno un po’ di bene.
Venne una donna per attinger l’acqua. 15
Cristo chiese da bere.
Ma la donna, di cuore non munifico,
ne fu meravigliata e risentita:
“Come va che tu, maschio, chiedi a me
da bere, quando sai che son per giunta 20

samaritana e che con i giudei
abbiamo separati cuori e case
e non ci siamo mai voluti bene?".
Ma Cristo dolcemente le rispose:
"O donna, se sapessi chi ti chiede 25
d'acqua una goccia, a lui la chiederesti!
E grazie all'acqua sua saresti sana,
fresca nel corpo e salva nello spirito;
senza avere più sete,
sempre vivresti florida e tranquilla". 30
"Non hai un recipiente ed offri l'acqua
a tutti, come l'hai promessa a me?
Sei tu più eccelso e grande di Giacobbe,
nostro antenato, che teneva in zona
un pozzo la cui acqua dispensava, 35
non tu però che arrivi forestiero?
Se poi davvero l'acqua che dicesti
ce l'hai in qualche posto qui vicino,
dammene un po' sicché ne beva e spenga
la sete e non rovini la salute 40
sempre andando e venendo alla fontana
ininterrottamente!".
E Cristo si trovò pronto a rispondere:
"Corri in città e chiama tuo marito,
così bevete insieme la mia acqua!". 45
Ma lei replicò lesta:
"Uomo non ho e chi dovrei chiamare?".
E Cristo: "Nel peccato tuo marito
tieni, altri cinque li hai avuti e questo
non è il tuo". "Ahimè, ci hai azzeccato! 50
- gridò la donna -. Vedo
che sei profeta quale mai si vide!
Ho saputo che fu vaticinato
l'avvento del Messia,
saggio e santo profeta che conosce 55
quanti granelli ha sabbia di fiume,
e il tempo andato e il tempo che verrà,
e sbianca il mondo come tela a bagno.
Ma dimmelo tu ora, dimmi: sei
il Messia che aspettiamo?". 60
E Cristo le rispose: "Io che ti parlo
sono il Principio che mai con il tempo
può misurarsi". Andò la donna allora
in città divulgando a destra e a manca:
"Accorrete! Ho incontrato 65
un uomo che conosce i miei segreti
e tutte ha indovinato le mie cose,
buone o storte che fossero!".

Si mossero quanti erano ed andarono
 ad ascoltare Cristo, il quale vide 70
 che bramavano il vero e rivelò
 chi era e qualche tempo discutendo
 passò con loro e li spinse alla fede,
 da grazia illuminati, non per merito
 della donna, cui dissero 75
 mentre lì se ne stava ad ascoltare:
 “Non per le tue parole abbiamo fede,
 ma per avere udito
 dottrine e ammonizioni, quali mai
 ci furono rivolte. 80
 E abbiamo conosciuto che quest’uomo
 è il Signore promesso per Messia”.

SETTIMA KALIMERA

Gesù Cristo risuscita Lazzaro di Betania

Presta ascolto, signora!
 A te cantiamo e a quanti
 hai in casa una bella kalimera
 stasera che siam giunti alla tua porta.
 Con Lazzaro, con Marta e con Maria 5
 Gesù si amava e andava a visitarli
 spesse volte e restava a desinare
 e a dire cose sante.
 Però una volta che non si trovava
 a Betania, cadde malato Lazzaro 10
 e le sorelle, accortesi
 che la cosa era grave,
 avrebbero voluto al fianco Cristo
 che lo guarisse e le confortasse,
 certe che non avrebbe ricusato 15
 d’operare un prodigio.
 Ma lui era lontano ed esse, afflitte,
 per il dolore a morte si battevano.
 Ed il Signore, cui nulla sfuggiva,
 adunati i discepoli, 20
 diceva: “Dorme Lazzaro. Su, andiamo
 a svegliarlo e a calmare le sorelle!”.
 Ciò detto, nuovamente
 scese a Betania per dare conforto
 alle sorelle misere. Arrivato, 25
 Marta incontrò che coi capelli sciolti
 si recava al sepolcro con amiche
 ed amici. Al vederlo,
 Marta gridò: “Ahimè, se fossi stato,

tu qui, Signore, or non andrei piangendo! 30
 Quel Lazzaro che amavi è morto, a noi
 lasciando solo un vuoto".
 E Cristo le diceva: "Tuo fratello,
 risorgerà, se hai fede".
 Ma Marta replicava: "Certamente, 35
 nel giorno del Giudizio!".
 Maria, che giunse in seguito,
 come Marta parlava ed al sepolcro
 andarono e voleva Gesù Cristo
 da vicino vederlo e rimirarlo 40
 e diceva: "La pietra rimuovete!".
 Marta, pronta: "Signore, emana puzza!
 Son quattro giorni che lì dentro giace
 e puzza, puzza, credimi!".
 Ma Cristo: "Già ti ho detto che vedrai 45
 di Dio la gloria e ancora non intendi
 le mie parole?". In volto
 allora si oscurò, come s'oscura
 il tempo, e pianse fremendo. Chiamò
 Lazzaro in vita e appena dopo un attimo 50
 glielo intimò di nuovo
 e Lazzaro, com'era, si sfilò:
 come dall'acqua in fondo una pagliuzza
 risale, così uscì
 legato mani e piedi, 55
 avviluppato stretto nella sindone.
 La gente che assisteva
 fu colta da tremore allo spettacolo.
 Lazzaro, vivo e vegeto,
 dava conforto e gioia alle sorelle. 60
 Risuonò quel prodigio, risuonò
 per le città ricolme di stupore,
 non soltanto a Betania e in Galilea,
 pure a Gerusalemme e in tutto il mondo
 e ognuno ne parlava 65
 esaltando il Signore.
 Ma i farisei sdegnati si raccolsero
 in adunanza e dissero:
 "Se gli si lascia ancora mano libera,
 va il nostro regno a pezzi! 70
 Se si vuole salute, pace, bene,
 vita per tutti, lui deve perire!".
 Decisero di prenderlo ed ucciderlo
 e pure capitò chi lo tradisse.
 Lui, preso e sulla croce martoriato, 75
 mentre moriva li chiamava amici".

OTTAVA KALIMERA

Cristo nella piscina del tempio di Gerusalemme

L'immenso tempio di Gerusalemme
aveva una piscina a fianco, dove,
al ribollir dell'acqua, se un malato
riusciva a lavarsi, si sanava,
quale che fosse il male onde era afflitto, 5
ché l'acqua prodigiosa lo slegava.
Sotto quel colonnato
languivano malati d'ogni specie
in attesa che l'acqua si agitasse
per tuffarsi per primi ed afferrare 10
la salute. Ma avvenne che uno storpio
ricoperto di lebbra
stette in quel posto per trentotto anni
e non trovò chi in acqua lo immergesse.
Sempre lo precedeva 15
un altro e se ne usciva risanato.
Venne un giorno Gesù e, visto il misero
che sordido giaceva,
chiese: "Da quanto tempo così languisci?".
Dolendosi rispose, 20
con voce rauca e senza un po' di forza:
"Signore, se lo dico, non si crede.
Da ben trentotto anni
languo vicino alla salute e in acqua
non riesco ad entrare. 25
Da solo non potrei e il corpo bagna
un altro avanti a me e nel rimpianto
io resto, non più vivo, non già morto.
Tanti ho pregato: uno
non si è trovato pronto a farmi questo 30
lieve favore e immergermi
nella piscina salutare e cento
e mille mi hanno detto no. Non dico
quanto soffro, da tutti abbandonato".
Spiacque a Cristo pietoso 35
e, presolo per mano: "Puoi guarirti
- disse - senza tuffarti. Alzati, prendi
il tuo giaciglio e va. Non divulgare
ciò che ti è stato fatto". In quel momento
lo storpio si trovò diritto e libero 40
da lebbra e, preso il letto,
s'avviò. Gli astanti al vederlo partire
col letto addosso, guarito lo dicevano
senza essersi tuffato e dalla lebbra
per mano di Gesù mondato. Accorsero 45

anziani e farisei e il risanato
con pesanti minacce
e rabbia redarguivano:

“Forse non sai che questo giorno è sabato
e hai preso addosso il letto! Ma ora aspetta 50
che nella sinagoga entri, infedele
che hai dato scandalo alla gente! In mano
hai della colpa il segno, ché nessuno
può lavorare il sabato e lo sai!”.

E l’uomo gli rispose: “Chi ha compiuto 55
il prodigio sanandomi mi ha detto
di prendere il lettuccio e andare via.
Come non ascoltarlo?”.

E quelli: “Chi è quest’uomo che ha il potere
di legare e slegare quanto Dio 60
disse per bocca di Mosè e lavora
il sabato, ostile a quella legge
portata dal profeta giù dal monte,
in dura pietra, non su carta incisa,
fatta perché capiamo che nessuno 65
può mai cambiare ciò che da Dio germina?”.

Si fece avanti Cristo:

“Uomini falsi in cuore e nei discorsi,
se cade un bue nel pozzo, anche di sabato
forse non lo togliete? Ora obiettate 70
se ho guarito un malato
vissuto in pene amare senza fine,
di cui tra voi nessuno
mai a pietà si mosse?

Adesso mormorate bestemmiando 75
come neppure il diavolo,
perfido mentitore che detesta
ciò che va dritto e bene.

Chi ha potuto guarire un uomo storpio
senza ricorso a farmaci 80
e togliergli la lebbra non lavandolo,
ma soltanto sfiorandolo con mano?
Se aveste sale in zucca, capireste
ch’ei sulla legge s’erge più che torre
sull’erba che da terra 85
non spunta manco un dito. Vi dispiace
il prodigio compiuto e ve ne state
a gemere invidiosi e a parlar storto!”.

Così rimproverati, se la presero
i giudei e covavano nel cuore 90
nera vendetta in attesa del tempo
che il destro gliene offrissi. Non agivano,
per timore del popolo che il Cristo

teneva per profeta e taumaturgo.
Lui, pieno di bontà, senza stancarsi
operava portentosi giorno e notte. 95

NONA KALIMERA
Cristo sana un indemoniato

In mezzo a dei dirupi, in certe balze
impervie anche alle scimmie,
un uomo indemoniato si aggirava,
vivendo da selvaggio e danneggiando.
Contro i malcapitati 5
rocce da su precipitava urlando
da far gelare il sangue,
come se un cappio si stringesse al collo.
Partì Nostro Signore un dì alla volta
della città di Gèrasa 10
con alcuni discepoli. Nei pressi
del posto ove l'ossesso soggiornava
udirono un rumore e un rombo sordo
come tuono lontano.
Videro delle pietre 15
rotolando travolgere
quanto gli si incontrava e minacciare
di ridurlo in poltiglia.
Spaventati i discepoli e tremanti
dicevano al Maestro imperturbabile: 20
"Signore, che trovata! Ci hai condotti
qui ad essere schiacciati?"
Il Maestro gridò: "Scendi, Legione,
agli ordini ubbidendo
di chi può comandarti!". Dalla balza 25
come ruota senz'asse rotolò
un essere nerastro che pareva
più maiale che uomo.
In segno di minaccia levò un dito
ed in faccia gli fece: "Di', padrone, 30
in che devo servirti e non mi lasci
vivere in queste balze a mio talento
come un nero spauracchio". A lui severo
Cristo rispose: "Forse non ricordi
il tuo posto dov'è? Via, da quest'uomo 35
esci e torna all'inferno. Forza! Sciogliti
da costui che hai legato, onde sia libero,
e non farmi ripetere il comando!"
Storse allora l'ossesso
il sembiante e sbuffò come un maiale, 40

sbavando e rivoltandosi per terra
 e tremando gridava e si stendeva.
 Cristo la voce alzò. Disse: "Legione,
 agli ordini così non presti ascolto?
 Esci, ti dico, subito!" Quell'uomo, 45
 pallido in volto, alzatosi diceva:
 "Lasciami almeno entrare nella mandria
 di maiali che sono in quel terreno!".
 Cristo glielo permise e, liberato
 l'ossesso, si avventarono nei porci 50
 facendoli impazzire e in preda a rabbia
 vagavano furiosi
 finché in paludi, fiumi, mari e laghi
 si spinsero e annegarono.
 In città si recarono i guardiani 55
 a raccontare il caso a modo loro
 con accorte bugie, sì da descrivere
 come essere malefico il Signore.
 Tremanti, i Geraseni stabilirono
 di rifiutare Cristo 60
 mandando a dirgli: "Signore, da qui
 volgiti in altre parti e non venire
 da noi, perché ci hai troppo spaventati
 coi porci posseduti. Non ti dolga
 se, per stornare il danno, 65
 ti rifiutiamo. È sempre ad alto rischio
 fuoco nell'aia acceso. Altrove rècati,
 preservando la pace che godiamo!":
 All'udire così, in altra terra
 Gesù passò, lasciando i Geraseni 70
 in torbida empietà, ma gongolanti
 con sé d'aver i porci, non già Cristo.

DECIMA KALIMERA

Gesù Cristo risuscita il figlio del Centurione

Un ricco centurione, uomo dabbene,
 l'unico figlio più degli occhi amava.
 Cadde malato e tanto si aggravò
 da imboccare la strada del sepolcro.
 Medici non giovavano e rimedi, 5
 come acqua nella cenere perduti.
 Più non sapeva che tentare il padre
 pur di guarire il figlio sfortunato.
 S'assottigliava intanto la speranza
 e il cuore nel dolore sprofondava, 10
 quando seppe che c'era in Galilea

un santo che guariva ogni malato
 venutogli davanti ed operava
 prodigi ovunque andasse e avesse modo
 di farli, supplicato, e per pietà 15
 mai si tirava indietro.

S'avviò, così com'era, il centurione
 per andare da Cristo a passo lesto.
 Come giunse, prostratosi, esponeva
 il bisogno angosciante. 20

Gli rispose il Signore: "Vengo a casa
 per guarirti il ragazzo al lumicino!".
 "Signore – replicò – non sono uomo
 da meritare questi privilegi 25
 che mi onorano e troppo
 sarebbe poi per me la preferenza,
 se mi venissi in casa.

Io sono un uomo cui stanno soggetti
 tanti e, se dico a questo
 di andare, va e, se poi dico a quello 30
 di fare la tal cosa, lui la fa
 senza indugiare ed inventare scuse.

Pertanto tu, Signore, se vuoi farmi
 la grazia che ti ho chiesto, non lasciare
 il posto dove sei. Basta che dica 35
 una parola e lo voglia sanato,
 e mio figlio guarisce e più non muore".

Ma il Signore diceva ai suoi discepoli:
 "Fede come in quest'uomo forestiero,
 vi dico, in Israele non l'ho vista!" 40

Poi, volto al centurione: "Torna a casa
 più veloce che puoi
 e troverai tuo figlio già guarito".
 Partì il centurione e sulla via
 del ritorno si fece 45

a lui incontro un servitore a dirgli
 che il ragazzo si stava riprendendo
 a vista d'occhio e che dal giorno prima
 era sfebbrato. Constatò a quel punto
 che era proprio l'ora 50

quando Cristo gli disse: "Va', tuo figlio
 vivrà!". D'amore e gioia provò in cuore
 un tumulto e, prostrato,
 a Dio rendeva grazie,
 in quanto aveva fatto rifiorire 55
 l'unico figlio che quel padre aveva.

UNDICESIMA KALIMERA

La vedova di Naim

Vedova una signora
di Naim rimase nell'età più bella.
Più non si risposò, ma in nere vesti,
mitre spregiando e diademi d'oro,
solo allevava il figlio a lei rimasto 5
dal defunto marito. Sulla soglia
dei suoi giovani anni si ammalò
gravemente e morì. La madre, quando
celebravan le esequie, scarmigliata
seguiva mesta il feretro, in lamenti 10
piangendo con dolore pungentissimo
il figlio perso e la solitudine
in cui avrebbe, povera e meschina,
languito tra i sospiri.
Ed al Maestro, che di lì passava 15
e quella turba vide che incedeva
con la signora in lacrime e lamenti,
graffiata in viso ed inconsolabile,
dispiacque il caso e, mosso a compassione,
si fece accosto al feretro. Restarono, 20
curiosi di vedere. Cristo prese
per mano il morto e vivo dalla bara
lo sollevò ed all'afflitta madre
per conforto lo rese. Alto spavento
vinse gli astanti e a terra 25
caddero ginocchioni, quando fulse
il potere di Cristo, e sbigottiti
gridarono: "Questo profeta amabile
Dio l'ha mandato. Questi veramente
sa dare un volto nuovo all'universo!
Benvenuto! Con noi 30
resti per confortarci e darci gioia!
È l'atteso Messia cui spetta un regno
di pace inaugurare
che subentri all'impero del demonio 35
e dal male ci affranchi".
Si riseppe a Betania, in Galilea
ed a Gerusalemme
il nuovo segno e oltre. Piacque a tanti
e crederono. "No, ché vi ha ingannati!" 40
i farisei e i principi
berciavano coi dotti dei giudei
e Cristo caricavano d'accuse
false, pesanti più di una montagna.

DODICESIMA KALIMERA
Gesù Cristo calma una tempesta marina

Su una barca per mare
andavano gli apostoli una sera
e con essi il Signore. Appena al largo,
s'accorsero che il pane era finito
e temevan la fame quella notte. 5
Peggio ancora al mattino, in terra estranea
dove forse non c'era,
oltre ai soldi, nemmeno chi vendesse.
Così rimuginavano in silenzio
il caso e il disappunto del maestro. 10
Ma Gesù, che leggeva nella mente,
gli disse: "Non pensate
che a fame e sete, e più queste vi vincono,
deboli in corpo e fragili nell'anima.
Quante volte vi ho detto che più vale 15
la parola di Dio
in cibo a corpo e spirito e vi toglie
fame e sete e vi fa sentire sazi?".
Ciò detto, tacque e in poppa,
appoggiato a una tavola, 20
si addormentò. Arrancava la barca,
ma dai monti lontani rintronava
con lampi e rombi cupi
che già s'approssimavano aumentando.
Prese il mare a incresparsi, rabbuffandosi 25
schiumava, e da ogni parte
i marosi cozzanti s'avventavano
contro la navicella. Ma Gesù
dormiva sodo e, pavidì,
volevano destarlo i suoi discepoli, 30
senza ardire di farlo. Nel frattempo
tanto l'acqua s'alzò da risucchiare
la barca in cupi gorgghi
e, come frasca secca, sollevarla
fin quasi in cielo. Il turbine scuoteva 35
le antenne e, sbatacchiandole, spezzava
le sartie. Come tele
sbrindellate tra spine ed irti rovi,
cascavano divelte
le vele o penzolavano squarciate. 40
Bloccato era il timone. S'annegava.
Ogni sforzo falliva
per contrastare il tetro finimondo.
E Cristo di dormire un dolce sonno
fingeva. Non poté più sopportare 45

Pietro e diceva urlando
 a Gesù, nel tirarlo per il lembo
 del mantello: "Signore, già ci inghiotte,
 e tu non vedi e non hai pietà?
 Salvaci! Senza te, non c'è per noi
 aiuto, siamo persi. 50
 Ecco, la nave in ogni parte è a pezzi!".
 Gesù si scosse e, alzatosi,
 la tempesta guardò; quindi con l'indice
 proteso diede un ordine: 55
 più il vento non soffiò e d'agitarsi
 cessò il mare e, mutato in un attimo
 il tempo, ritornò sereno il cielo.
 Sconvolto dal miracolo,
 Pietro per lo stupore ginocchioni 60
 cadde davanti a Cristo:
 "Alla larga da me, che peccatore
 sono troppo ed incredulo,
 per aver parte anch'io della tua grazia!
 Se avessi avuto fede che con noi 65
 eri tu, re del cielo e della terra,
 davanti alla tempesta non sarei
 uscito in urli né ti avrei svegliato,
 ché, per quanto infuriato, non avrebbe
 mai la barca inghiottito il mare grosso!". 70
 Ma Cristo gli rispose: "Se finora
 ti ha vinto il sangue, d'ora in poi che resti
 a capo dei fratelli, in altro modo
 agisci e trova nella fede quanto 75
 l'intelletto non spiega e sta' congiunto
 sempre alla fede come al corpo il braccio.
 Se così fai, non danno, non sventura
 in vita proverai, per poi godermi
 dove regno col Padre
 per rendere felici i miei fedeli". 80

TREDICESIMA KALIMERA
 Gesù Cristo risuscita la figlia di Regolo

Un signore romano fu in Giudea
 nei ranghi dell'esercito e, fermatosi
 a lungo in Galilea, vi aprì una casa,
 come fosse del luogo.
 Venne a morte la figlia prediletta, 5
 più d'altre benvoluta.
 All'uso cittadino il genitore
 voleva accompagnarla con gran pompa

e mise insieme strumenti e violini,
 flauti, liuti e tamburi 10
 per fare un bel concerto ed assordare
 il dolore patito dai parenti.
 Capitò che passasse di là Cristo
 ed invitato entrò.

Ma come pose mente alla chiassosa 15
 accozzaglia di pianti e melodie,
 "Dite, - obietto - che sono
 queste cose tra sé sconclusionate,
 che non giovano punto,
 se pure non vi recan male e danno? 20
 Levate gli strumenti,
 ottimi altrove, qui però importuni.
 La ragazza, sapete, non è morta,
 ma dorme un sonno grave come il ferro".

Le si accostò all'orecchio e pronunciò: 25
 "Thalita, kumi!" con voce tonante,
 e vuol dire: 'Ragazza, alzati, sta'
 coi genitori e vivi ancora a lungo!'.
 Lesta lei si riscosse
 e, vedendo i vicini ed i parenti 30
 attorno al letto, da pallida in rosso
 bocciolo si mutò
 e attonita guardava senza intendere
 nulla dell'accaduto.

Prendendola per mano, ai genitori 35
 Gesù la consegnò: "Memoria abbiate
 della grazia divina che, se allega,
 pullula rigogliosa".
 Muta per lo stupore, gridò infine
 la gente: "Se costui non è il Messia, 40
 come chiamarlo? In terra mai ci furono
 né saranno profeti come lui
 che, come un niente, i morti fa risorgere,
 e addensa il mare, scioglie il ferro, solo
 parlando, e l'universo sta in ascolto 45
 e agli ordini risponde.
 Ma ora, poiché tu sei il Messia,
 perdonaci e salvaci pietoso!".
 E il Signore rispose: "A questo, figli,
 sono venuto, a fare una famiglia, 50
 perdonarvi e, di grazie ricolmati,
 nella terra beata
 condurvi dove un sole mai calante
 illumina e dà gioia".

QUATTORDICESIMA KALIMERA

Cristo sana la suocera di Pietro

Pietro aveva la suocera malata
d'una febbre maligna e negli accessi,
colpita nel cervello, vaneggiava,
scioccaggini dicendo e dando i numeri,
e dimenava piedi, braccia e mani 5
mentre il corpo storceva.
Acqua i farmaci. Ormai, secondo i medici,
non aveva speranze.
Vista la gravità, Pietro il Maestro 10
osò pregare: "Guardala,
guariscila, ti prego, per pietà.
Più non lingua tra febbri
che violente la straziano,
consumano e finiscono pian piano".
Gesù si alzò e vederla 15
volle per appurare la cagione.
Alla febbre maligna comandò
di andarsene e subito sparì
e alzatasi la vecchia li serviva 20
a mensa e sfaccendava
per casa e fuori.
Quando nel vicinato si riseppe
e in altri luoghi si diffuse il fatto
accorsero più lesti delle api 25
vari malati, storpi, muti, ciechi,
sordi e afflitti da spiriti maligni
e si raccomandavano
d'esser sanati dalle infermità.
Non erano uno o due, era una folla 30
in una casa piena come un uovo,
tanto che gli toccava avvicinarsi.
Egli non li lasciò
andar senza salute e da quel luogo
uscivano contenti
e dappertutto i fatti raccontavano 35
prodigiosi chiamandolo per lode
grande profeta, uomo e Dio, Messia.
Ma il cuore si stizziva ai Farisei.

QUINDICESIMA KALIMERA
Gesù Cristo guarisce un idropico

Invitato da un principe
dei Farisei a pranzo, salì Cristo
nel suo palazzo per restarci un giorno.
Quando nel vicinato si riseppe,
la gente attorno accorse 5
lì per il taumaturgo.
Tra i tanti che ci andarono fu un uomo
col ventre gonfio quasi come un forno.
Giallo in viso e bruciato dalla sete
non poteva parlare. Si fermò 10
davanti a Cristo e lo pregò, con gli occhi
esprimendo ciò che la lingua a volte
dire non sa. I portatori intanto
spiegavano: "È un idropico", mostrando
la pancia gonfia e il corpo ormai a perdere 15
per crudele sentenza dei dottori.
A quel malato che avanti gli stava
svigorito e tremante: "I tuoi peccati
perdòno" disse Cristo.
Quanti tra i maggiorenti erano lì, 20
scandalizzati da quelle parole
di Gesù, mormoravano tra loro
dicendo: "Certo è pazzo
costui e quel che dice non l'intende!
Chi, se non Dio, può togliere i peccati? 25
Come ha buttato giù quella parola?".
Ma il Signore, sapendone i pensieri,
prima che lo dicessero parlò:
"Pesante la parola vi è sembrata
perché siete del tempo prigionieri 30
e fede e verità voi non amate,
sottomessi a menzogna, e di conoscermi
vi rifiutate. Ma se metto in atto
ciò che voi non sapete o non potete,
son dunque più di voi, da terra usciti 35
e di terra impastati e troppo intrisi.
Dal cielo io son venuto e mi ha mandato
Dio stesso e mi ha dotato come Figlio
di quanto m'abbisogna. L'universo
ovunque mi obbedisce, come voglio; 40
inferno e morte e peccato e vita
ho nelle mani, e, se li voglio lunghi
i giorni, invecchio e, se mi piace, muoio
o vivo quanto voglio; e chi ha la fede
è liberato dai peccati. Ora 45

vedete se può il figlio
dell'uomo qui rimettere i peccati.
Provate a fare ciò che faccio io!".
Disse poi all'idropico: "Guarito
va pure, non hai più l'idropisia!". 50
Per vero si trovò in quel momento
sano, lieto, leggero
e, prostrato, con lacrime di gioia,
ringraziava il Signore
per la grazia ottenuta. Stupefatti 55
e trepidi rimasero gli astanti.

[SEDICESIMA KALIMERA]
La fanciullezza di Gesù

Udite attentamente
gli atti con cui tra noi mostrò Gesù
d'esser non solo uomo, ma di unire
all'umana natura la divina,
con detti e gesti che nessun profeta 5
mai fece o disse prima.
Andò a Gerusalemme nel gran tempio
a soli dodici anni.
Dal pulpito del tempio proclamava
la legge di Mosè, articolando 10
i discorsi tanto sapientemente
che, pieni di stupore,
a lode del fanciullo sì eloquente
i dotti si chiedevano:
"Ma di Giuseppe non è questi il figlio 15
che mai in una scuola ha messo piede?
Dov'ha imparato ciò che oggi espone
a noi che l'ignoriamo, fatti anziani
tra i rotoli? Quale maestro ha avuto
idoneo a farne un tale 20
saggio?". Cristo parlava e dimostrava
di capire le parti più profonde
ad essi oscure e quindi poste ai margini
dal loro insegnamento.
Entrarono nel tempio in quel momento 25
Maria e San Giuseppe
e stavano in attesa che alla fine
scendesse dalla cattedra. Dolore
troppo forte per lei fu quello ch'ebbe
col padre andando in cerca del fanciullo, 30
accortasi al ritorno
che lui s'era smarrito, mentre ignari

pensavano che fosse tra i parenti
della città per poi tornare a casa.

Invece non tornò e riandavano

35

nei posti noti in cerca. Gli ci vollero
tre giorni per trovarlo che insegnava

la legge dei sapienti, penetrando

ed esponendo quanto mai nessuno

dei passati maestri ebbe saggezza

40

non dico di insegnarlo, ma di intenderlo

fino a coglierne il senso più riposto.

NOTE

Il testo di riferimento è quello della seconda versione, più completa e con traduzione italiana, delle Kalimere, a cui è stata aggiunta la XVI, finora sconosciuta. Comunque il progetto del Santori era molto più ampio, come risulta da un elenco rinvenuto tra i manoscritti della Biblioteca Civica di Cosenza, in cui vengono per inavvertenza saltati il n. 18 e il n. 32:

1. *Cieco nato*. 2. *Probatica piscina*. 3. *Idropico*. 4. *Trasfigurazione*. 5. *Tentazione*. 6. *Deserto*. 7. *Suocera di Pietro*. 8. *Lazzaro*. 9. *Vedova di Naim*. 10. *Regolo*. 11. *Centurione*. 12. *Samaritana*. 13. *Geraseni*. 14. *Tempio venditori (1)*. 15. *Cammino sul mare (2)*. 16. *Tempesta*. 17. *Sordo muto i[n]demon[fiat]o*. 19. *Dottori, Tempio (3)*. 20. *Adultera (4)*. 21. *Lebbrosi (5)*. 22. *Predica delle Beatitudini*. 23. *Zoppo*. 24. *Cafarnaiti*. 25. *Ricco Epulone*. 26. *Talenti*. 27. *Debitore*. 28. *Superbia*. *Invitato*. 29. *Lavoratori*. 30. *Vignajuoli*. 31. *Prodigo*. 33. *Lussuria*.

Dopo la XV Kalimera è riportato un *Imër*: Dhokse, laudhëm e ndër / ti pafëç, o Krisht leftër, / rregji i trimadh e mër, / kuj me të vërtetëme hir / djelmit kënduon e thën / "Osana, osana!" e vën. - *Inno*: Gloria, lode e onore, / abbi tu, Cristo Redentore, / re grandissimo e buono / a cui con vera grazia / accorsero i fanciulli / cantando: "Osanna, osanna!".

La presente edizione delle Kalimere è stata preceduta da quella curata da I. C. Fortino, *Le Kalimere di F. A. Santori*, Brenner, Cosenza 2004, dove manca la XVI, *La fanciullezza di Gesù*.

1, 25. cënuor] cënuar. La rima impone il dittongo -uo-.

3, 40. hëngërtin] hungërtin.

4, 27. ndijgoni] indijgoni.

4, 54. Gioco di parole in albanese: rron e rrī.

4, 59. djalluor] djalluar. La rima impone il dittongo -uo-.

5, 14. së] su.

5, 48. Celidonio. Il Santori trae il nome del cieco nato dalla tradizione. "Concordemente scrivono gl'Espositori Sacri che questo Cieco nato ebbe nome Celidonio" (Giovanni Chiericato, *Le Spighe raccolte*, parte I, Venezia, 1764, p. 152).

13, titolo. Il Santori trovò "Regolo" nel citato testo del Chiericato, parte II, a p. 139: "fu ivi pregato da un Regolo... replicando il Regolo... Prestò fede il Regolo...". Quello che per il Chiericato, nonostante la maiuscola iniziale allora largamente in uso, era un nome comune (regulus = basilikòs = funzionario del re), diventa un nome proprio nel Santori che nel suo racconto fa una sorprendente contaminazione di quattro passi evangelici: Gesù guarisce il figlio di un funzionario del re (Giovanni 4, 46-54); Gesù guarisce il servo di un ufficiale romano (Matteo 8, 5-13; Luca 7, 1-10); Gesù risuscita la figlia di Giairo, capo della sinagoga (Marco 5, 21-44).

15, 25. Kush] Kus.

16. Questa kalimera, quasi illeggibile perché scritta in maniera poco accurata e non tradotta dall'autore, è stata rinvenuta a parte tra i manoscritti della Biblioteca Civica di Cosenza, priva di numero ordinale. Si tratta della kalimera numero 19 (*Dottori. Tempio*) dell'elenco stilato dal Santori.

16, 3. ish] ishin.

VARIANTI DELLA PRIMA REDAZIONE DELLE KALIMERE

[1]

tit. Kalimere je 1

1 Xën'je] Xëni . mban'je] mbani

2 ndë trū] të mend = të bäll

4 shërbej] edhe

5 Vate me shpirtin shëjt] u nis i vet e vate

8 Djalli] Po djalli

10 ni jeta] jeta

11 ani] nani

15 Moj] E . me bënë vet] jo buka vet

16 gjëllin njeriun që më rrën ndë jet

17 se] moj

19 së] s' e

22 ngaha] kaha

23 m' u] u

25 Gramisu] gramise

27 e s' bie] nd' e s' bie

29 pruar atij] ju përgjegj

30 livuri] livëri . ng' e hape] ng' arvove

33 muor] muori

34 mbi një mal] mbal një maj

36 i thoj] e i thoj

38 adhoron] nderon
43-44 mancano
46 tutje] tetje . fluturoi] futuroi
46+ nde pis te digjet pre ne stoneon, / ku madheshtin ng' e le e ng' e harron
47 e njize] ahiena
48 [e] Zotin Krisht sherbien e je nderuan = e je sherbien si Zot e je nderuan
49-50 mancano
Mbarimi manca

[2]

tit. Kalimere / pre te paren te diell te Kreshmëvet
6 muor tri dhishipuj vetem e jo me
7 maj] mal
13-16 mancano
17-18 e alartaz vij ne zae, cila i thoj / e ajeri gjith pre ne[n] ben e bumbloj
22 hirt] hiri
31 benjemi] ngrenjemi
36 Mjeshtrit] te Zotit
37 e trut, e ben e ran] e ligjen, e po ran
38 per] pre . Profetet] Profetit
39 Krishti] Zoti . e shtuora] shtuora
40 te vetem daskalin] e vetem Krishtin
44-50 te birin i njeriut e deren e hekurit / te deqes tas te car. Mbetin qet / dhishipujit
e u mboshtin katër vet / ka mali: Pjetëri, Japku, Janji, e van / me Zotin bashk ku
tjert shok i lan. v. e. : ka mali, dua te thom Pjetëri e Janji / e Japku

[3]

tit. manca
4 dejt] dejtin
5 shëruor] shëruor
6 me k' ishin te lakuor] e vejin tue dhuruar
7 E] Po
12 e that, nde vende gjith,] e thate, nde gjith vend,
14 ut per mengu doli] uri neng i doli
16 duolltin perpara uri i rend e jeti
24 udhes qendronjin] qendronjin udhs
28 hora] horat
29 Ndreu m' u qas] Pjetëri u qas
31 Daskal] Dhaskal
32 i but e embelor si ne mjal
34 jelpetare] jelpullore
44 hor] hora
45-48 mancano
51 deshi] s' deshi
52 njinje] njize
55-56 mancano

[4]

tit. manca
6 te huoj] e huoj
7 ji verbër] verbër . e pa fjal] v.e.: e i vuvosur
8 Zotin Krisht e kish] Zoti Krisht i rrij
9-10 mancano
11 çe i] çe
12 e foli dreq, e njohu] m' e pa e foli dreq
13 ne u pergjunj e] e i pergjunjur
15 je] e
16 leftroi] sallvoi . njerz] gjind

17-18 mancano
 21 hirisjin] hiripsëin
 23 Moj Farisijt e Urtrit të Judhive - con anacoluto -
 31 qefalli] qefallij
 32 sa do e di] sa i pëllqën atij
 36 ndo se sa thoni mëngu mīr e dini?
 38 ai prë vetëhën] prë vetëhën ai
 40 e mīr o lig] e semre keq
 42 njeri, e se me paq mbeti dëlir
 43-44 mancano
 45 Poka, ndo bënj mirakul, vet i bënj
 47 cili më jep sa dua] v.e.: çë më se dua më jep
 50 se u bënj e bëra sa më deshi ai
 52 ndo se t' e duoj] ndo mund e duoj
 57 Farisijt] Farisejt
 60 së jām, e vete ligjën tue buftuar
 63 ndë errëtin të] nd' errsirën të
 64 çë së nderoni Prindin si bënj u,
 64+ çë vë gjellën e time t' e nderonj, / e t' e njohën shërbënj e këllëzonj.
 65-70 mancano
 71 thën këto fjal] tha këto fjal e
 72 e deshtin] e duojin
 73-76 mancano
 77 juve ç' e lusëni e duoni] po juve çë m'e duoni
 81-82 mancano

[5]

Manca.

[6]

tit. Kalimere
 2 duom t'] do t' . një je rē] nj' e rē
 4 këndonjin] kujtonjin
 5-6 mancano
 7 Fanmiri] se i miri
 9 vij e vej] vej e vij
 10 mund sallvoj e shūm shërbej
 11 vate] çë vej
 12 vapëtis] vrapëtis
 13 të mirr frīm] të kufij
 14 e ndenji se të bëj të mīr gjagjë
 15 Atje] Sa atje
 16 prë të pīr] po të pij
 18 je hunduome] je hejmuome
 22 e shtëpīt] po si shpīt
 24 ëmbëlisht përgjegji] ju përgjegj ëmbël
 25 lipën] lipi
 29 për sa] e sa
 30 e trashigonje paq edhe shëndët
 31 s' e] së
 32 se gjithve jep të pīn] se njerzëve po jep uj
 33 më lart] ji lart
 35-45 një puc, ti jë, çë taksën aq shërbise? / Ëme ujit çë kē, se ndë kto vise / së vinj
 u më t' e marr, nd' ai më shuan / etin çë kām e çë ka dit më bjuan". / "Rrango
 te hora e thirr burrin e tënd / e priru bashk me të, nd' ai kā ënd / të pjër edhe
 me tij ujit çë jap".
 49 pes] katër
 52 ndonj mot] ndë mot
 55-58 mancano
 59 thuojm ndë jē] ndo thomse jē
 60 Mesia çë jem' e presëmi prë ndë dhē
 63 o mūn] e s' mūn
 65 rrëjidhni] rrëdhijni l. c.
 66-68 cili sa bëra të fshehur di / e gjith m' e tha, e hapët më buftoi / penxeret [t]ime

e zëmërën më zbuloi.

- 71 të vërtetën e zbuloi] të vërtetën e kallëzoi
72 v. e.: me ta ca mot, e shpirtërat i zgjoi
73-76 e bën e patin bes, ashtu sa thën / gruas ç' i thirri e çë mbahej ndë një' an:
77 për] prë
79-80 mancano
82 qe taksur] na presëmi

[7]

tit. manca

- 10 Krishti, më rā] Mjeshtëri, rā
11 Të motërat kūr pān] Të motrat kūr çë pān
12 vëllau] vëllai
17-19 mancano
19 Zoti, çë sa pësoj prë gjith e di,
20 nje] gjith
26 Martën] Martë l. c.
27 me miq e mike. Kūr] me ca do miq. Moj kūr
30 së] ngë
32 çë kūr] po si
33-34 E Krishti thoj asaj: "Ngjallet e vjën / papā iti vëllā te kjo shën. v.e.: E Krishti thoj asaj: "Tëndin vëllā, / po kijme bes, t' e ngjallinj u papā".
35 të dheut". E Marta atij: "Edhe u e di
38 e vān ku qe] v. e.: po vān atje
39-47 Lazari varrisur, e më pā / gurin të rënd, të gjër e të mbëdhā, / me k' ish e mbllitur gropa. Ahiena Zoti altra variante il cui inizio è di difficile collocazione " T' e thash se, ndo ke bes, doksën më sheh / të Perëndis, e ti çë thōm së njeh?" / i thonej Krishti, e, vatur më përpara, / qasi te varri e pā se nd' in të ngara / shkëmbet ç' e mbullin. Ahiena Zoti
52+ v. e.: e duolli jasht i gjall lidhur ndë këmb
53 po si] e si
55 i lidhur] po lidhur
56 v. e.: ndë faqe e me sandōn edhe i pështruor
57-58 v. e.: Sa gjind ishin atje patin cjudhī, / dicave prë trëmbim i rā zalī.
58+ E thojn: "Cili qiell e cili dhē / dërgoi këtë njeri këtu ndër nē, / çë hapën gropat e të dekur zgjōn / së katër ditshi, e me gjëll i mbjōn?".
60 levroi] zbardhi
62 e ndë gjith vende me cjudhī më mbjoi
64 e për mbaru dhën] e mbaru Judhën
65 sa gjith] e gjith
66 dhokësojin] je laudhojin
71 ndë] ndo
75-76 E zūn e mbal një kriqe bën e diq, / ku gjith na ngjallëti po si bil e miq.

[8]

tit. manca

- 2 ajo ndë tal një luc je gjere kish
10 njëhere] gjëhere l. c.
16 një'tër, e dilij me sëmënd të lara
17 Jesusi] Zot' in
18 atë të mjër ndër aq ç' u kishjin lār
20 Moj tuke] E tuke
26 ngjën] vjën
27-28 ndonj'etër, e u qëndronj me dhezët māl / jo i shëruor, jo i dekur, jo i gjall.
29 U truejta] U truejta
33-34 më thān se jo, e u këtu lëngonj / me deqen i lloruor, e puru rronj.
38 pa fare thirr] pa thirr l. c.
41 e, marrur shtratin, tas] e mori shtratin e
58 e mundnja mos t' e gjënja?] e s' mundnja u t' e gjënja?
62 të shtunën, e më bën sa i pëllqën

63-66 mancano
71-78 shërova një i sëmürm, e thirri e thoni / nëm e mallkime sa ng' i ndijëgoni.
85 ka dheu] nga dheu
87 mirakulli çë bëra] e bëmja thavmasishte
88 e murmurisëni e vet prë mbidhje flitëni
89 Qartuor] Qartuar . hundakuan] hundakuon
90 vjuan] vjuon.
93-94 se trëmbshin njerzve çë m' e duojin mîr, / e mbajin si Profet e i lipjin hîr.
95-96 mancano

[9]

tit. manca
4 atje mënoj e dëme bëj e rrij
16 vijin] vij l. c.
17 sa m' i] sa i
18 gjëjin] gjëndej
29 një gjisht e drej] një e drej l. c.
31 të rrî] të rî l. c.
34 mos harrove vendin tënd] ti e dî vendin e tënd
35 ka kî burr] atidreqa
41 e më] më
43 Ahiena Krishti tha: "Ti, llexhôn
45 dîl, e njëmend t' e thôm
48 dirqish, se të bënj sa kâm nd' idhë
50 dirq] dit . pät] pân
56 shërbesin e me ca të rrem' e iejtin
60 ndë njëmend] njëmend
63 jôn, pëse ti] jôn, ti l. c.
71 Mori ata qëndruon] e ata mbetin
72 ndë vend] mbë vend

[10]

tit. manca
3 sëmür] zëmür
6 e vån] e qën
9-10 mancano
18 të vej te Krishti e ngau vrap e rënd
22 e t' e shëronj ghanjunëthin të zî
25-26 mancano
27 të vinjëç zotërote ndë shpîn time
28 U jām] Se u jām
30 ndo i thëfça] ndo i thôm
33 Andaj, ndo zotria jote do t' më bëç
38 Po Zoti thoj] E Zoti tha
39 i huoj] ju thôm
40 se jo ndër jû, jo ndër Judhinj' e gjeta
42 shpët] nje
46 shërbëtör] shëbëtör l. c.
51 Krishti] Zoti
55 ngjati] i ngjati
56 të birit, e kutjend qëndroi i jati

[11]

tit. Naimjotja
1-5 Një naimjote grua, po kolloghrë, /qëndroi pa shoq e mbeti, e me hjë / e ndër rriti
një bir çë i qëndroi
6 Moj kûr] Po sa

7 t' i bënej bukur trīm] të bënej trimarjel
 13 si je shkret] je lërëme
 14 anamesa shërtime të dhuroj
 16 atë llojë] ata njërz
 17 aq] keq
 18 je shqerr ndë faqe e me lesh lëshuome
 20 mbetin] mbeti
 21 të shih çë duoj o bëj] të shih'jin se ç' duoj
 24 të m' e] po t' e
 25 për] pë
 26 atje shkullqeu] i parashteu
 27 atë mirakull Krishti, e gjith cjudhër
 33 se kī Mesiu është] se kī është ai Mesī
 36 shpëtoj] leftroj
 43-44 mancano

[12]

tit. Dëlia e dëtit
 1 mbë dët] mbi dët
 2 Apostojit] Apostolit
 3 Dica llarghuor] Po të llarghuor
 5 te ajo nat] aso nat
 6 e pra çë mün të bëjin, ndë menat
 7-9 rrëvuor ndë dhë të huoj? Ata penxojin
 12 nd' ët e nd' ū] ët e ū
 14 zorrët ju ngasën] ju ngasën zortt
 17-18 mancano
 24 mboshtej] qasej
 29 një gjūm] gjūm
 34 të thata] e thata
 38-40 bijin këtu këtje copash të vjerra
 41 prirej] gjegjij
 44 Krishti] Zoti
 48 ruon] sheh
 49 të na dëthīnj, e fjë? Prë lipisī
 52 ng' e sheh anīn, se është je çār e s[h]qerr
 54 vrejti] ruojti
 55 nje ngrëjti gjishtin] po ngrëjti dorën
 56 era ngë friti e dëti nje qëndroi
 58 moti u bë e qielli u dëlīr
 64 kēm] kēn l. c.
 65 gjëndçe] ishnje
 66 ji dheut] i dheut
 67 keshnja] kishnja
 69 pse] e
 70 se anīn e lufëtoj, po ng' [e] dëthij
 71 Moj] E
 74 mbë] ndë

[13]

tit. Zoti Krisht ngjallën të bilën e Rreghollit
 2 ushtrīn] ushtrën
 3 ndër] ndë
 12 hejēmin] helēmin
 21 këta] këto
 24 i ngūrt] të ngurët
 31-32 ç' e rrethullojin, nga e bardh je kuqe / u bë si trondofil]je një bubuqe
 34 se sa pësoi ajo ng' e ndilëgoi
 35 prë] për . e më ja dha] e ja dha

- 43 çë bën se bredh e] çë tuke bredhur
 44 detet] botën
 45 je gjegjën] e gjegjën
 46 ndë sa i thot e ndo sa do përgjegjën
 50 mbjedh] vë
 52 ndë një dhë të mīr] ndë një jet më mīr
 53-54 mancano

[14]

- tit. Vjehërra e S[hën] Pjetrit
 4 e të çotjasëme thoj] e lidheza po thoj
 10 foli Mjeshtrit e je parkalesi
 12 lëngoj] dhuroj
 13-14 mancano
 15-18 Jesusi, ç' ish atje, nje kumandoi / ethen, e sëmunda e lëshoi
 22 shërbesi u xū] u xū tutje
 25 ndërishes] ghuerc
 26 të verbër, të shurdhuor] ndërishes e t' vuvur
 27 ka shpirtërat të huoj] shpirtërash të huaj
 29 e vejin e po vijin mbë llojë
 30 rrinej] më rrij
 34 vān] vā l. c.
 35 kallëzozjin] predhikojin
 37 Profët i mādih] sëmādih Profët
 38 Farisejve] Farisijve

[15]

- tit. Krishti shërōn nj' idhrōpëk
 3 ndënji] mbeti
 5 desh] duoj
 6 mirakullār
 8 kuazi si një furr] sa dukej një turr
 9 kish] me . i djegur] djegur
 10-13 së mūn të flitij e përpara mbeti / të Zotit, e ata ç' e sulltin thojin
 15-16 t' ëjtur e i pjot me uj, || e lusjin / se t' e shëroj || e i thān / se si të dekur
 gjith jatronjët e lān. || ... || = v. e.
 19 pa thēnur gjē: "Mbëkatat t' i ndēlenj!".
 24 s' e njeh e dī] për fare dī
 26 atij i strosi?] bēn e i strosi?
 27 Moj Zoti, cili dij] Moj Zoti Krisht, çë dij
 29-56 "E rēnde juve u ndot e thēna ime? / Andaj së kini bes fuqīn e time / e s' njihni
 kush më jān. Ndo bēnj sa ju / së dini e s' mūn të bēni, nēng kām u / sa ju së
 kini? Ju duolltit nga dheu, / mua Prindi më dērgoi, e parashteu / gjithīn se të
 më gjegjinj ndë sa dua, / e djalli e mbëkata gjegjinjin mua".

[16]

Manca.
 Questa kalimera, quasi illeggibile perché scritta in maniera poco accurata, è stata rinvenuta a parte tra i manoscritti, priva di numero ordinale. Si tratta della kalimera numero 19 (*Dottori. Tempio*) dell'elenco stilato dal Santori.